

Communicatiewetenschap

**Faculteit der Maatschappij-
en Gedragwetenschappen
Universiteit van Amsterdam**

QANU, september 2012

Uitgave:

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

© 2012 QANU / Q315

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

Inhoud

Rapport over de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science van de Universiteit van Amsterdam 5

Administratieve gegevens van de opleidingen 5

Administratieve gegevens van de instelling..... 5

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen 5

Samenstelling van de commissie..... 6

Werkwijze van de commissie..... 6

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam..... 8

Samenvattend oordeel 9

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling..... 13

Bijlagen..... 39

Bijlage 1: Curricula vitae van de leden van de visitatiecommissie..... 41

Bijlage 2: Bezoekprogramma en gespreksgroepen 43

Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader..... 47

Bijlage 4: Overzicht eindtermen per opleiding 55

Bijlage 5: Curricula 65

Bijlage 6: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen 69

Bijlage 7: Bestudeerde bijlagen en documenten..... 77

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen..... 79

Dit rapport is vastgesteld op 10 september 2012.

Rapport over de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science van de Universiteit van Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap

Naam van de opleiding: Bacheloropleiding Communicatiewetenschap
Registratienummer CROHO: 56615
Niveau van de opleiding: bachelor
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichting: n.v.t.
Locatie(s): Amsterdam
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

Masteropleiding Communication Science

Naam van de opleiding: Master Communication Science
Registratienummer CROHO: 66615
Niveau van de opleiding: master
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Amsterdam
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

Het bezoek van de visitatiecommissie Communicatiewetenschap aan de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam vond plaats op woensdag 16 mei 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling: Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling: Bekostigd
Resultaat instellingstoets: Positief over voorwaarde

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 6.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science van de Universiteit van Amsterdam valt binnen de clusterbeoordeling Communicatiewetenschap, waarvoor in 2012 in totaal acht opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Communicatiewetenschap is samengesteld uit totaal zeven commissieleden:

- Prof. dr. Hilde van den Bulck, hoogleraar Communicatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen (voorzitter);
- Dr. Steven Eggermont, universitair hoofddocent Communicatiewetenschappen, School voor Massacommunicatie, en onderzoeks- en programmadirecteur van de bachelor- en masteropleiding Communicatiewetenschappen, Katholieke Universiteit Leuven;
- Prof. dr. W. Fred van Raaij, emeritus hoogleraar Economische Psychologie, Universiteit van Tilburg;
- Dr. Peter van Aelst, universitair hoofddocent Politieke Wetenschap, Universiteit Antwerpen en Universiteit Leiden;
- Prof. dr. A.A. Fons Maes, hoogleraar Communication and Information Sciences, Universiteit van Tilburg;
- Nadja Zwilling, student Communicatiewetenschap, Universiteit Twente;
- Wendalin van de Giessen, student Communicatiewetenschap, Universiteit van Amsterdam.

De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit vijf commissieleden. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen, heeft de voorzitter van de commissie, prof. dr. Hilde van den Bulck, alle bezoeken bijgewoond. Ditzelfde geldt voor de commissieleden dr. Steven Eggermont en prof. dr. W. Fred van Raaij.

Coördinator van de clustervisitatie Communicatiewetenschap was mw. N.M. Verseput MSc, medewerker van QANU. Zij was tevens de projectleider tijdens het bezoek aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Tijdens de overige bezoeken aan de Universiteit Twente, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam, was mw. P. Helming MSc als projectleider aanwezig. Ook de projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken. Enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders hebben alle rapporten gelezen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op woensdag 1 februari 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader

Communicatiewetenschap besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 3 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een samengesteld document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen in Bijlage 2 bij dit rapport. Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaren gesproken en met docenten en begeleiders van beide opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling ‘onvoldoende’ wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;

- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uit stijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam

Het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam vond plaats op woensdag 16 mei 2012 in Amsterdam. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 2 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science en van de Universiteit van Amsterdam beoordeelde, bestond uit:

- Prof. dr. Hilde van den Bulck, hoogleraar Communicatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen (voorzitter);
- Dr. Steven Eggermont, universitair hoofddocent Communicatiewetenschappen, School voor Massacommunicatie, en onderzoeks- en programmadirecteur van de bachelor- en masteropleiding Communicatiewetenschappen, Katholieke Universiteit Leuven;
- Prof. dr. W. Fred van Raaij, emeritus hoogleraar Economische Psychologie, Universiteit van Tilburg;
- Dr. Peter van Aelst, universitair hoofddocent Politieke Wetenschap, Universiteit Antwerpen en Universiteit Leiden;
- Nadja Zwilling, student Communicatiewetenschap, Universiteit Twente.

De commissie werd ondersteund door mw. P. Helming MSc.

Het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleiding heeft de commissie voorafgaand aan en tijdens de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie 15 bachelorscripties en 15 masterscripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (zie Bijlage 7).

Samenvattend oordeel over de kwaliteit van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science

---

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Communicatiewetenschap over de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science van de Universiteit van Amsterdam. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de zelfstudie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat beide opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor beide opleidingen als **voldoende**.

De commissie heeft de door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties afgezet tegen het Domeinspecifiek Referentiekader Communicatiewetenschap en het profiel en de oriëntatie van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science. De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een adequaat beeld schetst van het domein van de communicatiewetenschap en de algemene kennis en vaardigheden waarover afgestudeerden dienen te beschikken.

De commissie kan zich vinden in het profiel van de bachelor- en masteropleiding. De commissie is positief over de aandacht die bestaat voor zowel de zender, de boodschap en de ontvanger. Ook waardeert zij de empirisch-analytische profilering. De commissie adviseert om de verbreding naar andere sociaalwetenschappelijke disciplines (meer expliciet) aan bod te laten komen in beide opleidingen. Op basis van de informatie in de zelfstudie en de beschikbare documentatie die ter inzage lag tijdens het visitatiebezoek concludeert de commissie dat de academische en beroepsoriëntatie in de bacheloropleiding voldoende in balans zijn. De commissie stelt vast dat de oriëntatie in het masterprogramma voornamelijk wetenschappelijk van aard is, maar dat de voorbereiding op de beroepspraktijk wel voldoet aan de Nederlandse standaard.

De eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op het profiel en de oriëntatie van de opleidingen van de Universiteit van Amsterdam, en het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader. Bovendien weerspiegelen ze voldoende het beoogde wetenschappelijke niveau, waarbij het onderscheid tussen de eindtermen op bachelor- en masterniveau duidelijk is vast te stellen. De commissie concludeert dat de eindkwalificaties aansluiten bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen.

Standaard 2: Onderrwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor beide opleidingen als **goed**.

In het studiejaar 2010/2011 is het vernieuwde bachelorprogramma van start gegaan. De commissie is van mening dat zowel het bachelor- als het mastercurriculum evenwichtig en logisch zijn samengesteld. De commissie spreekt haar waardering uit voor de aantrekkelijke

studieprogramma's die volgens een strak kader zijn uitgewerkt en worden gekenmerkt door een overzichtelijke structuur in semesters en blokken. De opbouw en samenhang zijn helder en coherent, mede dankzij de drie programmalijnen (de communicatiewetenschappelijke, onderzoeks- en vaardighedenlijn) en drie fases (inleidend, verbredend en verdiepend, en integrerend) in het bachelorcurriculum, en de vier specialisaties (*Persuasive Communication*, *Political Communication*, *Youth & Media* en *Corporate Communication*) in de masteropleiding. De inhoud en het niveau van de opleidingen zijn adequaat en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties. Ondanks de uitgesproken wetenschappelijke oriëntatie van beide opleidingen, stelt de commissie vast dat ook de aandacht voor beroepsoriëntatie voldoende is.

De commissie stelt vast dat de internationalisering in de opleidingsprogramma's en ten aanzien van de inkomende mobiliteit van studenten en docenten goed (georganiseerd) is. De commissie betreurt de lage uitgaande mobiliteit onder studenten, maar heeft vertrouwen in de reeds ingezette acties van de opleidingen om de komende jaren meer studenten naar het buitenland te laten gaan. De commissie heeft specifiek bewondering voor de innovatieve experimenten met inzet van ICT die de opleidingen uitvoeren om de internationalisering te bevorderen.

De commissie kan zich vinden in het didactisch concept. De toegepaste onderwijs-, werk- en toetsvormen sluiten aan op dit concept. De commissie is onder de indruk van het succes waarmee de opleidingen het studieactiverende, kleinschalige onderwijs weten te realiseren, ondanks de substantiële studentaantallen. De opleidingsspecifieke voorzieningen ondersteunen het didactisch concept op adequate wijze. De monitoring van de studievoortgang en de studieondersteuning tijdens de bachelor- en masteropleiding is goed.

De instroom in beide opleidingen is meer dan voldoende. De commissie vraagt aandacht voor de afschrikkende werking van de duur van het verkorte bachelorprogramma voor instromende studenten met een afgeronde HBO-opleiding. De studielast in beide opleidingen is voldoende. De commissie constateert dat de gerealiseerde bachelorrendementen uitsteken boven de geldende standaard. Ook het behaalde rendement in de masteropleiding is voldoende.

De commissie is van mening dat de kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting in de bachelor- en masteropleiding in grote mate bijdragen aan de goede beoordeling van de onderwijsleeromgeving. De commissie spreekt grote waardering uit voor de kwaliteit van het personeel van beide opleidingen. Volgens de commissie is de staf-studentratio en de werkdruk acceptabel en wordt voldoende onderwijstijd geborgd door de gescheiden financiering van onderwijstijd. De commissie stelt vast dat er sprake is van een evenwichtige samenstelling van de staf qua onderwijs- en onderzoekskwaliteit. De onderwijskundige en didactische vaardigheden van het personeel zijn in orde. De commissie is enthousiast over het gevoerde onderwijsbeleid en de (h)erkenning van een onderwijscarrière voor gepromoveerde docenten zonder onderzoekaanstelling via een uitgewerkt docentloopbaan dat is opgenomen in het personeelsplan. Ook is de commissie zeer positief over de goede binding van het personeel met (eigen) wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten en de wijze waarop de docenten dit onderzoek integreren in het onderwijs. Bovendien is de commissie onder de indruk van de inzet en betrokkenheid van het personeel (op alle functieniveaus) bij zowel onderwijs- als onderzoeksactiviteiten.

Tijdens haar bezoek heeft de commissie ervaren dat er sprake is van betrokkenheid van studenten, docenten en het management bij de kwaliteit van het onderwijs. Er zijn de

afgelopen jaren diverse verbetermaatregelen getroffen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. De commissie complimenteert de opleidingen met de sterke organisatie en de professionele, goed doordachte aansturing door het directieteam.

De commissie concludeert dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten goed in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor beide opleidingen als **voldoende**.

De commissie stelt vast dat er in de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en masteropleiding Communication Science sprake is van voldoende adequaat toetsbeleid, dat duidelijk wordt gecommuniceerd aan studenten. De commissie is van mening dat meer aandacht kan worden besteed aan het bewaken van de kwaliteit en validiteit van de toetsen. Wel waardeert de commissie de acties die door het management zijn ondernomen om het toetsbeleid en de toetsprocedures in de bachelor- en masteropleiding te verbeteren. De commissie is ook positief over de verbeteracties die de coördinator toetsing heeft doorgevoerd. De commissie ziet evenwel een meer proactieve rol weggelegd voor de examencommissie.

Op basis van de zelfstudie en de toetsen die ter inzage lagen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat er in beide opleidingen voldoende wordt getoetst. Bovendien wordt een adequate mix van toetsvormen gehanteerd die aansluiten bij de leerdoelen en eindtermen per vak. De commissie kan zich over het algemeen vinden in de procedures rondom de totstandkoming, begeleiding en beoordeling van de scripties in de bachelor- en masteropleiding. De commissie heeft vertrouwen dat de bacheloropleiding het nieuwe *Afstudeerproject* tijdig realiseert, zodat voortaan de gehele empirische cyclus in de bachelorthesis is opgenomen. De commissie kan zich niet vinden in de strenge regels die worden gehanteerd wanneer een student bij het schrijven van de bachelor- of masterscriptie vertraging oploopt. Zij raadt de opleidingen aan om een alternatieve manier te vinden om een lange afstudeerduur te voorkomen.

Op basis van de tussentijdse en afsluitende toetsen, de bachelor- en masterscripties en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk en in een vervolgopleiding functioneren, concludeert de commissie dat de beoogde eindkwalificaties in voldoende mate worden gerealiseerd en het gerealiseerde eindniveau voldoet aan de Nederlandse standaard.

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

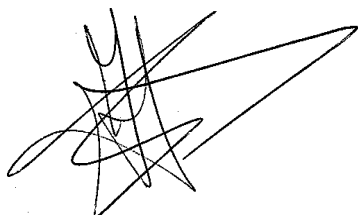
Masteropleiding Communication Science

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

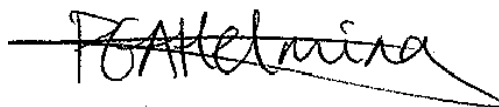
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 10 september 2012

Prof. dr. Hilde van den Bulck

---

mw. P.G.A. Helming MSc.

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1. Bevindingen

Domeinspecifiek Referentiekader

De bachelor- en masteropleidingen Communicatiewetenschap worden in Nederland aan vier universiteiten aangeboden: de Universiteit Twente, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. Deze opleidingen hebben gezamenlijk een beschrijving uitgewerkt van het domein van de communicatiewetenschap, welke is opgenomen in Bijlage 3. De commissie heeft het kader bestudeerd en stelt vast dat een adequaat beeld geschetst wordt van het domein. Daarnaast wordt helder uiteengezet over welke specifieke kennis en vaardigheden communicatiewetenschappers op bachelor- en masterniveau over het algemeen zouden moeten beschikken.

De commissie is positief over de inhoudelijke aansluiting die Communicatiewetenschap Nederland zoekt bij de doelstellingen en praktijken van de International Communication Association (ICA) en de International Association for Media and Communication Research (IAMCR). Zij wijst op de mogelijkheid om de domeinbeschrijving ook af te stemmen op de doelstellingen van het ECREA (European Communication Research and Education Association), aangezien deze doelstellingen explicieter gericht zijn op onderwijs in communicatiewetenschap.

Profiel

Ter aanvulling op de beschrijving van het algemeen domein beschrijft de zelfstudie het profiel van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science aan de Universiteit van Amsterdam. Volgens de zelfstudie profileren de opleidingen zich van oudsher door de brede, maatschappelijke en internationale oriëntatie. Er is aandacht voor de productie, inhoud en effecten van verschillende media en communicatie-uitingen. Bovendien komen zowel de overtuigende en informerende als de vermakende en organiserende functies van media en communicatie aan bod in beide opleidingen. Volgens de zelfstudie is een ander onderscheidend kenmerk van beide opleidingen de nadruk op empirisch-analytisch onderzoek. Ook benoemt de zelfstudie de ruime aandacht voor de sociaalwetenschappelijke wortels en inbedding van de communicatiewetenschap als kenmerk van het profiel van de bachelor- en masteropleiding.

De commissie stelt vast dat beide opleidingen voldoende aansluiten bij het Domeinspecifiek Referentiekader en kan zich vinden in het profiel van zowel de bachelor- als de masteropleiding. De commissie is positief over de aandacht voor de zender, boodschap én ontvanger in beide opleidingen. Ook waardeert de commissie de empirisch-analytische profilering met aandacht voor surveyonderzoek, inhoudsanalyse en experimenteel onderzoek. Hoewel de opleidingen een duidelijke sociaalwetenschappelijke grondslag hebben, heeft de

commissie in de beschikbare documentatie en tijdens het visitatiebezoek een al te beperkte aandacht voor de sociaalwetenschappelijke zusterdisciplines in beide opleidingen aangetroffen. De focus op de brede discipline van de communicatiewetenschap en de brede methodologische insteek worden door de commissie herkend, maar zij mist de (expliciete) inhoudelijke verbreding naar andere sociaalwetenschappelijke domeinen. De commissie adviseert dan ook om deze verbreding naar andere sociaalwetenschappelijke disciplines op te nemen in de bachelor- en masteropleiding, bijvoorbeeld door binnen bestaande vakken ruimte te maken om de verbinding met andere sociaal wetenschappelijke disciplines te expliciteren en uit te breiden.

Oriëntatie

De commissie is nagegaan in welke mate de opleidingen van de Universiteit van Amsterdam wetenschappelijk danwel beroepsgeoriënteerd zijn. In de zelfstudie wordt beschreven dat studenten tijdens hun opleiding academische kennis en vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om maatschappelijke en professionele vraagstukken rondom media en communicatie in theoretische termen te vertalen, te doordenken en empirisch te onderzoeken. De bacheloropleiding beoogt afgestudeerde studenten te laten doorstromen naar een masteropleiding Communicatiewetenschap of een andere masteropleiding, of zich te laten begeven op de arbeidsmarkt als trainee, werknemer of zelfstandige. Meer dan de bacheloropleiding, is de oriëntatie van de masteropleiding Communication Science primair wetenschappelijk. Toch wordt de beroepsoriëntatie niet uit het oog verloren. Volgens de zelfstudie bereidt het masterprogramma studenten voor op een breed palet aan functies op het gebied van beleidsontwikkeling, advies en onderzoek in de publieke en private sector.

Op basis van de informatie in de zelfstudie en de beschikbare documentatie die ter inzage lag tijdens het visitatiebezoek concludeert de commissie dat de academische en beroepsoriëntatie in de bacheloropleiding voldoende in balans zijn. De commissie stelt vast dat de oriëntatie in het masterprogramma voornamelijk van wetenschappelijke aard is, maar dat de voorbereiding op de beroepspraktijk wel voldoet aan de Nederlandse standaard.

Eindkwalificaties

De eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleiding zijn opgesteld op basis van de internationaal geformuleerde Dublin descriptoren. Bijlage 4 geeft een overzicht van de eindtermen per opleiding en laat zien op welke wijze de Dublin descriptoren in de eindtermen zijn vastgelegd.

De commissie is nagegaan of de eindkwalificaties aansluiten op het profiel en de oriëntatie geschetst door de opleidingen en op het Domeinspecifiek Referentiekader. De commissie stelt vast dat de eindkwalificaties aansluiten op het Domeinspecifiek Referentiekader. Het onderscheid tussen de eindkwalificaties op bachelorniveau en op masterniveau is duidelijk waarneembaar. Er is een verschil in moeilijkheidsgraad, insteek en nadruk op algemene, academische vorming. Ook is de commissie van mening dat de eindkwalificaties voldoende aansluiten op de Dublin Descriptoren. De commissie concludeert dan ook dat de eindkwalificaties van zowel de bachelor- als de masteropleiding adequaat zijn geformuleerd en voldoen aan de geldende standaarden.

1.2. Overwegingen

De commissie heeft de door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties afgezet tegen het Domeinspecifiek Referentiekader Communicatiewetenschap en het profiel en de oriëntatie van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science. De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een adequaat

beeld schetst van het domein van de communicatiewetenschap en de algemene kennis en vaardigheden waarover afgestudeerden dienen te beschikken.

De commissie kan zich vinden in het profiel van de bachelor- en masteropleiding. De commissie is positief over de aandacht die bestaat voor zowel de zender, de boodschap en de ontvanger. Ook waardeert zij de empirisch-analytische profilering. De commissie adviseert om de verbreding naar andere sociaalwetenschappelijke disciplines (meer expliciet) aan bod te laten komen in beide opleidingen. Op basis van de informatie in de zelfstudie en de beschikbare documentatie die ter inzage lag tijdens het visitatiebezoek concludeert de commissie dat de academische en beroepsoriëntatie in de bacheloropleiding voldoende in balans zijn. De commissie stelt vast dat de oriëntatie in het masterprogramma voornamelijk wetenschappelijk van aard is, maar dat de voorbereiding op de beroepspraktijk wel voldoet aan de Nederlandse standaard.

De eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op het profiel en de oriëntatie van de opleidingen van de Universiteit van Amsterdam, en het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader. Bovendien weerspiegelen ze voldoende het beoogde wetenschappelijke niveau, waarbij het onderscheid tussen de eindtermen op bachelor- en masterniveau duidelijk is vast te stellen. De commissie concludeert dat de eindkwalificaties aansluiten bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen.

1.3. Conclusie

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Communication Science: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1. Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de opbouw van en samenhang binnen de curricula en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar de curricula (2.1.1). Vervolgens wordt ingegaan vertaling van de oriëntatie van de opleidingen in beide programma's (2.1.2) en wordt het didactisch concept besproken (2.1.3). Daarna staan de volgende onderwerpen centraal: internationalisering (2.1.4), instroom, studielast en rendementen (2.1.5), studiebegeleiding en informatievoorziening (2.1.6) en onderwijsgevend personeel (2.1.7). Tot slot wordt aandacht besteed aan opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg, waarbij tevens wordt beschreven welke verbetermaatregelen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de vorige visitatie (2.1.8).

2.1.1 Curricula

In de zelfstudie wordt beschreven dat in het studiejaar 2010/2011 een vernieuwd bachelorprogramma Communicatiewetenschap werd ingevoerd. Het oude programma wordt gefaseerd afgebouwd en vanaf september 2012 is het herziene programma volledig operationeel. De wijzigingen in het bachelorcurriculum komen ondermeer voort uit de aanbevelingen die de vorige visitatiecommissie heeft gedaan. Zo is volgens de zelfstudie bijvoorbeeld de studielast verhoogd en bestaat de bachelorscriptie uit een onderzoek waarin de gehele empirische cyclus wordt doorlopen. Het masterprogramma Communication Science is in het studiejaar 2003/2004 van start gegaan. Het huidige mastercurriculum is van kracht sinds september 2010. Bijlage 5 geeft een schematisch overzicht van de programmaonderdelen van de bachelor- en masteropleiding, zoals deze in het studiejaar 2011/2012 worden gegeven.

Curriculum bacheloropleiding Communicatiewetenschap

De bacheloropleiding Communicatiewetenschap omvat drie jaar en kent een verplicht programma van 150 EC voor alle studenten. Het tweede semester van het tweede studiejaar is vrij geroosterd voor de keuzeruimte (30 EC). De keuzeruimte kan door studenten naar eigen interesse worden ingevuld met vakken van andere wetenschappelijke opleidingen. De opleiding kent geen voorgeprogrammeerde minoren. Volgens de zelfstudie wordt de invulling van de keuzeruimte altijd ter goedkeuring voorgelegd aan de examencommissie van de opleiding.

De zelfstudie beschrijft dat de eindtermen van de bacheloropleiding zijn vertaald in drie programmalijnen die met elkaar zijn verweven. Namelijk;

- de communicatiewetenschappelijke lijn, waarin wordt ingegaan op de verschillende domeinen binnen de communicatiewetenschappelijke discipline;
- de onderzoekslijn, waarin aandacht is voor methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek;
- de vaardighedenlijn, die zich richt op het opdoen van academische en studievoordigheden.

De ontwikkeling van de programmalijnen komt tot uiting in drie cumulatieve fases in het bachelorprogramma:

- De eerste, inleidende fase in het eerste semester van het eerste bachelorjaar staat in het teken van het verwerven van basiskennis, algemene inzichten en vaardigheden. Bovendien is er in deze fase sprake van zelfselectie doordat studenten die niet geslaagd zijn voor bepaalde onderwijsmodulen niet mogen beginnen met de tweede fase. Het betreft de vakken *Inleiding Communicatiewetenschap* en *Methoden van Communicatieonderzoek en Beschrijvende Statistiek* en het daaraan gekoppelde vaardighedenonderwijs.
- De tweede fase in het tweede, derde en vierde semester van het eerste bachelorjaar staat in het teken van uitbreiding en verdieping van communicatiewetenschappelijke kennis (in de *Domeinmodulen Corporate Communicatie, Jeugd en media-entertainment, Persuasieve Communicatie en Politieke communicatie & Journalistiek*) en methoden en technieken (onder andere in de *Onderzoekspractica Inhoudsanalyse en Experiment*). Bovendien leren studenten in tutorgroepen te reflecteren op hun kennis, vaardigheden en attitudes.
- In de derde fase in het vijfde en zesde semester staat verdieping en integratie centraal. Studenten passen eerder verworven kennis, inzichten en vaardigheden behoorlijk zelfstandig toe in de *Stage* en het *Afstudeerproject*. Studenten moeten alle modulen uit het eerste, tweede en derde semester hebben gehaald, voordat zij aan de modulen uit de derde fase mogen beginnen.

De zelfstudie laat zien dat er binnen het bachelorcurriculum verschillende differentiatiemogelijkheden zijn (zie ook Bijlage 5). Studenten met een verwante, afgeronde HBO-opleiding kunnen door de examencommissie worden toegelaten tot het verkorte bachelorprogramma. Dit programma duurt anderhalf jaar en legt de nadruk op het verwerven van onderzoeks- en academische vaardigheden en het uitdiepen van communicatiewetenschappelijke kennis. Daarnaast biedt de bacheloropleiding differentiatie naar niveau middels het honours- en excellentieprogramma. Aan studenten met een taalachterstand worden taalcursussen aangeboden. Ten slotte biedt de opleiding de mogelijkheid om op basis van eigen interesses de keuzeruimte in te vullen en eigen accenten aan te brengen door de invulling van de *Stage* en de onderwerpkeuze in de *Topics* en het *Afstudeerproject*.

Curriculum masteropleiding Communicatiewetenschap

De masteropleiding Communication Science duurt een jaar en omvat 60 EC. Het curriculum is gesplitst in twee semesters van twintig weken, waarbij ieder semester bestaat uit drie blokken (respectievelijk acht, acht en vier weken). Het eerste en tweede blok van het mastercurriculum staan in het teken van twee specialisatievakken. Studenten hebben de keuze uit de volgende vier specialisaties:

- *Persuasive Communication;*
- *Political Communication;*
- *Youth & Media;*
- *Corporate Communication.*

In het derde blok van het eerste semester volgen masterstudenten het vak *Research methods in Communication Science*, waarin zij kennis en vaardigheden opdoen van sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden. In het begin van het tweede semester wordt studenten wederom een keuzemogelijkheid geboden in de twee *Electives*. De zelfstudie beschrijft dat per *Elective* een specifiek onderwerp wordt uitgediept, zoals ‘brand communication’ of ‘entertainment

education'. Het tweede en derde blok van het tweede semester besteden studenten aan de dataverzameling, analyse en rapportage voor de *Masterthesis*.

In de zelfstudie wordt beschreven dat de masterspecialisaties (met uitzondering van *Corporate Communication*) nauw aansluiten bij de onderzoeksprogramma's van de Amsterdam School of Communication Research (ASCoR). Bovendien is er een duidelijke, inhoudelijke verbinding tussen de masterspecialisaties en de vier *Domeinmodulen* die worden aangeboden in de bacheloropleiding.

Opbouw en samenhang

De commissie is nagegaan of de curricula van de bachelor- en masteropleiding logisch zijn opgebouwd en samenhang vertonen. Zij is van mening dat beide curricula evenwichtig en coherent zijn samengesteld. De commissie spreekt haar waardering uit voor de aantrekkelijke studieprogramma's die volgens een strak kader zijn uitgewerkt en worden gekenmerkt door een overzichtelijke structuur in semesters en blokken. De opbouw volgens de drie programmalijnen en drie fases in het bachelorcurriculum, en de vier specialisaties in het masterprogramma dragen hier aan bij.

De commissie is bovendien positief over de verbinding tussen de domeinmodulen in de bacheloropleiding en de masterspecialisaties. Studenten die zowel de bachelor- als de masteropleiding aan de Universiteit van Amsterdam volgen, krijgen zo vroegtijdig inzicht in de verdieping die het masterprogramma biedt. De masterspecialisaties zijn voldoende afgebakend.

De commissie is tevreden over de vele keuzemogelijkheden die in zowel het bachelor- als masterprogramma worden geboden. Deze tevredenheid kwam ook naar voren in de gesprekken die de commissie tijdens haar bezoek voerde met studenten en afgestudeerden. Zij waren met name enthousiast over de vrije invulling van de keuzeruimte in de bacheloropleiding en de specialisatievakken in het masterprogramma. Daarnaast is de commissie verheugd over de prominente plaats die de *Stage* in het bachelorcurriculum heeft gekregen. Hiermee wordt de meerwaarde van een stage voor de kansen van afgestudeerde (bachelor)studenten op de arbeidsmarkt onderschreven.

De commissie is te spreken over de brede benadering van de communicatiewetenschap in beide opleidingen. Wel herhaalt zij haar advies om de verbreding naar andere sociaalwetenschappelijke disciplines op te nemen in de bachelor- en masteropleiding (zie 1.1). De gesprekken met studenten en docenten tijdens het visitatiebezoek bevestigden het beeld van de commissie dat de sociaal wetenschappelijke verbreding zeer beperkt aan bod komt in de verplichte vakken van beide opleidingen. Op verzoek van de commissie heeft het management tijdens het bezoek aanvullende informatie verstrekt over de daadwerkelijke invulling van de keuzeruimte. Hieruit bleek dat ook de vrije ruimte nauwelijks wordt ingevuld met dergelijke, verbredende vakken die inzicht bieden in disciplines als sociologie, psychologie, antropologie en economie. De opleidingen kunnen de sociaalwetenschappelijke oriëntatie bijvoorbeeld realiseren door andere sociaal wetenschappelijke disciplines explicieter in de vakinhoud aan bod te laten komen of door de verbreding te expliciteren in de vakbeschrijvingen als leerdoel of ingangseis. Zo wordt voor studenten en docenten duidelijk hoe andere sociaal wetenschappelijke disciplines worden geïntegreerd in de vakken.

Eindkwalificaties

De commissie is nagegaan in welke mate de door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties zijn terug te vinden in de curricula van de bachelor- en masteropleiding.

Hiertoe heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de vakbeschrijvingen, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. De commissie stelt vast dat de inhoud en het niveau van de bachelor- en mastervakken adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

2.1.2 Aandacht voor academische vorming en de beroepspraktijk

De commissie heeft gekeken in hoeverre er in de bachelor- en masteropleiding aandacht is voor de academische vorming van studenten en voorbereiding op de beroepspraktijk waarin zij later terecht zullen komen.

Op basis van de zelfstudie en de gesprekken met het management, docenten en studenten stelt de commissie vast dat de wetenschappelijke oriëntatie een prominente plaats inneemt binnen de onderwijsprogramma's. Het aanleren van en oefenen met academische vaardigheden komt aan bod in vrijwel alle vakken in het bachelor- en masterprogramma, bijvoorbeeld in de onderzoekslijn in de bacheloropleiding en in het mastervak *Research Methods in Communication Science*.

Tijdens de visitatie roemden de studenten de aandacht die tijdens de bachelor- en masterstudie wordt besteed aan wetenschappelijk onderzoek. Zij gaven aan dat er actuele, wetenschappelijke artikelen worden gebruikt en dat docenten vaak eigen onderzoek inbrengen tijdens cursussen.

De commissie constateert dat de omvang, samenstelling en (internationale) contacten van het wetenschappelijk personeel van de Universiteit van Amsterdam op positieve wijze bijdragen aan het realiseren van de academische ontwikkeling van studenten (zie 2.1.7.).

De zelfstudie beschrijft dat de opleidingen van de Universiteit van Amsterdam diverse contacten met het werkveld onderhouden. De commissie is positief over het bestaan van de Raad van Advies van representanten uit het werkveld die de opleidingen zelf hebben ingesteld. Ook de samenwerkingsverbanden met organisaties als SWOCC (Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Commerciële Communicatie), LOGEION (Beroepsvereniging voor Communicatie), VEA (Vereniging van Communicatieadviesbureaus) en TNS NIPO (Opinieonderzoek), en de door studievereniging Mercurius jaarlijks georganiseerde carrièredag en bedrijfsbezoeken dragen volgens de commissie bij aan de voorbereiding op de beroepspraktijk.

In het bachelorcurriculum wordt de aandacht voor de beroepspraktijk volgens de commissie gewaarborgd door regelmatige gastcolleges door docenten uit de beroepspraktijk (bijvoorbeeld in het vak *Medialandschap* wordt het laatste uur van ieder hoorcollege verzorgd door een gastdocent), de *Stage* en de aandacht voor verhalen uit het bedrijfsleven tijdens de *Tutorgroepen*. De commissie is onder de indruk van de voorbereiding op de beroepspraktijk in het bachelorprogramma.

In vergelijking tot de bacheloropleiding is de aandacht voor de beroepspraktijk in het masterprogramma beperkt. Hoewel ook in mastervakken gebruik wordt gemaakt van gastsprekers uit het werkveld, is de frequentie daarvan lager. Studenten en afgestudeerden gaven in het gesprek met de commissie aan dat de beroepsoriëntatie in de master meer aandacht mag krijgen. Zij denken daarbij bijvoorbeeld aan meer praktijkopdrachten en ruimte voor het opdoen van werkervaring middels een stage. De commissie beseft dat een eenjarige masteropleiding beperkt ruimte biedt voor het bieden van stagemogelijkheden. Wel doet zij

de suggestie om de beroepsoriëntatie binnen het huidige curriculum van de masteropleiding uit te breiden.

Ondanks de uitgesproken wetenschappelijke oriëntatie van de bachelor- en masteropleiding heeft de commissie in documentatie die ter inzage lag en tijdens gesprekken met studenten, docenten en alumni voldoende aandacht ervaren voor de beroepsoriëntatie in beide opleidingen. Beide opleidingen voldoen daarmee aan de Nederlandse standaard.

2.1.3 Didactisch concept

De commissie heeft gekeken in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept en hoe dit concept is vertaald naar adequate werkvormen. In de zelfstudie wordt beschreven dat het didactisch concept van beide opleidingen is gericht op een actieve studiehouding van studenten, actieve begeleiding door docenten en een gedifferentieerde benadering van groepen studenten. Beide opleidingen streven bovendien naar een mix van onderwijs-, werk- en toetsvormen. Deze mix van werkvormen en opdrachten moet de actieve studiehouding bij studenten stimuleren. Volgens de zelfstudie is er met name in de bacheloropleiding veel aandacht voor het realiseren van studiesucces.

In aansluiting op het didactisch concept worden in het bachelor- en masterprogramma diverse onderwijs-, werk- en toetsvormen gehanteerd. Naast hoorcolleges, kleinschalige werkgroepen en practica is er aandacht voor groepsopdrachten, debatten en stageopdrachten. De zelfstudie beschrijft voorts dat de actieve begeleiding door docenten ondermeer is vormgegeven in het tutoraat en in de begeleiding van (groeps)opdrachten tijdens diverse bachelor- en mastervakken. De gedifferentieerde benadering van groepen studenten komt terug in de aangepaste onderwijsprogramma's voor studenten met een afgeronde HBO-opleiding, excellente studenten en studenten met een taalachterstand, en de keuzemogelijkheden in beide opleidingen. De aandacht voor het werken aan studiesucces heeft de commissie teruggezien in strikte ingangseisen voor het tweede semester van de bacheloropleiding, de studiebegeleiding in het eerste studiejaar, de verplichte aanwezigheidseis bij vakken en het strakke onderwijsprogramma.

De commissie kan zich vinden in het gekozen didactisch concept en stelt vast dat de onderwijs- en werkvormen die worden toegepast in de bachelor- en masteropleiding aansluiten op dit concept. De commissie is onder de indruk van het succes waarmee de opleidingen het studieactiverende, kleinschalige onderwijs weten te realiseren. De opleidingen slagen er volgens de commissie goed in de grote studentaantallen te kanaliseren. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten aan dat zij zich geen 'nummer' voelen en de kleinschaligheid in werkgroepen en opdrachten waarderen. Ook spraken studenten positief over de afwisseling in werkvormen, de studiebegeleiding en de strakke en strikte onderwijsinrichting. De commissie onderschrijft de opmerking die in de zelfstudie wordt gemaakt dat de kaders van het strakke onderwijsprogramma de ruimte om af te wijken van het reguliere studieprogramma erg beperken. Zij heeft er echter vertrouwen in dat de opleidingen de balans tussen het werken aan studiesucces en de keuzevrijheid voldoende blijft bewaken.

Voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen om de beoogde werkvormen te realiseren voor zowel bachelor- als masterstudenten. Studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan tevreden te zijn over de beschikbare studiecentra, de elektronische leeromgeving (waaronder de online colleges) en overige voorzieningen.

2.1.4 Internationalisering

De commissie is nagegaan in hoeverre internationalisering een rol speelt binnen de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science.

In de zelfstudie positioneren de opleidingen zich nadrukkelijk op basis van hun internationale oriëntatie. Volgens de zelfstudie geven met name de docenten van de Universiteit van Amsterdam de opleidingen een sterk internationale uitstraling. Enerzijds komen experts uit het buitenland voor onderzoek en onderwijs naar Amsterdam, anderzijds maakt het eigen personeel deel uit van internationale, communicatiewetenschappelijke netwerken. Daarnaast beschrijft de zelfstudie dat de opleidingen samenwerken met buitenlandse partneruniversiteiten (ondermeer binnen het Erasmusprogramma) en inhoudelijk aandacht besteden aan internationale communicatiesystemen. Studenten kunnen gebruik maken van de mogelijkheden voor internationale uitwisseling die in overeenkomsten met zeventien Europese en een Canadese universiteit zijn vastgelegd. Ook de Engelstalige vakken in de masteropleiding dragen bij aan de internationale oriëntatie.

Uit de gesprekken met het management tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie begrepen dat de inkomende mobiliteit van studenten groter is dan de uitgaande. Jaarlijks volgen enkele bachelorstudenten een stage in het buitenland. Uit de gesprekken met het management en de studieadviseurs tijdens het visitatiebezoek bleek dat de opleidingen diverse acties hebben ondernomen om de uitgaande mobiliteit onder studenten te bevorderen. Zo is er een coördinator internationalisering, zijn er voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd en is een onderzoek uitgevoerd naar de beweegredenen van studenten om niet in het buitenland te studeren. Hoewel uit dit onderzoek bleek dat studenten internationale ervaring belangrijk vinden, lieten de resultaten zien dat de binding met het thuisfront en de kosten (mede door het wegvallen van een aantal studiebeurzen) doorslaggevend waren om de studie in Amsterdam te blijven volgen. De commissie erkent de teruglopende studiefinanciering als een belangrijk obstakel. De opleidingen zijn nu op zoek naar alternatieve vormen van internationalisering, zoals de inzet van videoconferenties en internationale samenwerking tussen studenten bij het maken van groepsopdrachten (via Wiki).

De commissie stelt vast dat de internationalisering in de opleidingsprogramma's en ten aanzien van de inkomende mobiliteit van studenten en docenten goed (georganiseerd) is. De commissie heeft waardering voor de acties die de opleidingen ondernemen om getalenteerde, buitenlandse studenten en docenten te overtuigen om naar de Universiteit van Amsterdam te komen. De vele inkomende, buitenlandse studenten en docenten dragen in belangrijke mate bij aan het internationale karakter van de opleidingen.

De commissie betreurt het zeer beperkte aantal studenten dat besluit een deel van de studie in het buitenland te volgen. Desondanks is de commissie positief over het voornemen van de opleidingen om de komende jaren 20% meer uitgaande mobiliteit onder studenten te realiseren. In het licht van de teruglopende studiefinanciering vindt de commissie dit een ambitieuze doelstelling, maar zij heeft op basis van de reeds ingezette acties van de opleidingen vertrouwen dat de komende jaren meer studenten naar het buitenland zullen gaan. De commissie heeft specifiek bewondering voor de innovatieve experimenten met inzet van ICT die de opleidingen uitvoeren om de internationalisering te bevorderen. Zij doet aanvullend de suggestie om met een beperkt aantal (partner)universiteiten een vakkenuitwisseling te starten. Indien gepland in eenzelfde periode en Engelstalig aangeboden, kunnen deze vakken op een voor de opleidingen (qua organisatie en beheersbaarheid) en studenten (qua reis en studieplanning) behapbare wijze zowel de ingaande als de uitgaande studentenmobiliteit bevorderen.

2.1.5 Instroom, studielast en rendement

De commissie heeft de kwantitatieve gegevens over instroom, studielast en rendementen van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science bestudeerd. De kwantitatieve gegevens per opleiding zijn opgenomen in Bijlage 6.

Instroom en doorstroom

Uit de Onderwijs- en Examenregeling 2011-2012 van de bacheloropleiding blijkt dat alle VWO-profielen toegang geven tot de bacheloropleiding. Studenten met een buitenlands diploma moeten aantonen dat zij de Nederlandse taal voldoende beheersen door het Staatsexamen NT2 met goed gevolg af te leggen. Voor bezitters van verschillende getuigschriften bestaat de mogelijkheid om in te stromen wanneer zij geslaagd zijn voor het Colloquium Doctum. Sinds het studiejaar 2010/2011 is er één instroommoment per jaar; in september.

De kwantitatieve gegevens in de zelfstudie laten zien dat de instroom in de bacheloropleiding in de afgelopen jaren flink is gestegen tot 536 studenten per jaar. De cohorten bestaan grotendeels uit studenten met een afgeronde VWO-opleiding. Vanaf het cohort 2003/2004 is een stijging te zien in het aantal studenten afkomstig uit het HBO. Vooral in het cohort 2009/2010 is dit aantal fors toegenomen; ruim 40% van de studenten is ingestroomd vanuit het HBO.

Volgens de OER van de masteropleiding Communication Science worden de volgende studenten toegelaten tot het programma:

- Studenten met een afgeronde bacheloropleiding Communicatiewetenschap van de Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, Radboud Universiteit Nijmegen of Universiteit Twente.
- Studenten met een andere, afgeronde bacheloropleiding van een Nederlandse of buitenlandse universiteit. Van belang is dat het kennis- en vaardighedeniveau van de student aansluit bij het niveau van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap van de Universiteit van Amsterdam.

Om toegelaten te worden tot een van de masterspecialisaties geldt mogelijk een ingangseis van een aantal keuzevakken uit het bachelorprogramma. Ook dienen studenten de Nederlandse of (in het geval van een Engelstalig masterprogramma) Engelse taal voldoende te beheersen. Voor de masteropleiding gelden jaarlijks twee instroommomenten; in september en in februari.

In de zelfstudie zijn eveneens kwantitatieve gegevens over de masteropleiding opgenomen. Uit deze gegevens blijkt dat ook het masterprogramma een jaarlijks toenemende instroom van studenten kent. Sinds het studiejaar 2003/2004 is het aantal instromende masterstudenten gestegen tot 282 in het jaar 2009/2010 (cijfers VSNU). In het cohort 2010/2011 is de overgrote meerderheid van studenten afkomstig uit de bacheloropleiding Communicatiewetenschap van de Universiteit van Amsterdam (77%), gevolgd door het aandeel internationale studenten (13%) en studenten afkomstig uit andere Nederlandse opleidingen (10%). De instroom vanuit het HBO is in zijn geheel afwezig; de commissie heeft tijdens het visitatiebezoek begrepen dat dit is te verklaren doordat HBO-studenten eerst het verkorte bachelorprogramma moeten volgen en daardoor in de administratie worden meegeteld bij het aandeel studenten uit de eigen bacheloropleiding. Aanvullende gegevens van de Graduate School laten zien dat de specialisatie *Persuasive Communication* de meeste studenten

aantrekt (circa 50% van de masterstudenten per cohort). De specialisaties *Youth & Media* en *Political Communication* zijn in relatieve zin het minst populair.

Op basis van de kwantitatieve gegevens in de zelfstudie stelt de commissie vast dat er meer dan voldoende studenten instromen in de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science. De commissie is tevreden over de gerealiseerde doorstroom vanuit de bacheloropleiding naar de masteropleiding. Ook is zij positief over het aandeel buitenlandse studenten in het masterprogramma.

Hoewel dit niet wordt weerspiegeld in de beschikbare instroomcijfers, merkt de commissie op dat instromende studenten met een afgeronde HBO-opleiding te maken krijgen met een in haar ogen ongewenst hoge drempel om de verkorte bacheloropleiding en aansluitend de masteropleiding te volgen. De commissie heeft tijdens het gesprek met het management begrepen dat naar aanleiding van de vorige visitatie de aandacht voor HBO-instroom is verbeterd. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie van studenten en docenten begrepen dat het huidige verkorte bachelorprogramma positief wordt gewaardeerd en zorgt voor een goede selectie van gemotiveerde en gedisciplineerde studenten. De commissie waardeert de voortvarendheid waarmee de aanbeveling van de vorige visitatiecommissie is opgepakt, maar vraagt aandacht voor de afschrikkende werking van de duur van het verkorte bachelorprogramma van anderhalf jaar en het daarmee gepaard gaande hoge collegegeld voor studenten. De commissie vraagt zich af of het huidige programma niet onnodig belemmerend werkt voor minder bedeelde studenten.

Studeerbaarheid

De commissie is nagegaan of er sprake is van een reële studielast die overeenkomt met het aantal studiepunten dat per vak en voor de totale opleidingen staat. Daarbij heeft zij tevens gekeken naar het aantal contacturen per fase van de studie (zie Bijlage 6).

Volgens de zelfstudie is het gemiddeld aantal contacturen per week in de bacheloropleiding ongeveer 10 uur. Van studenten wordt verwacht dat zij de overige 30 uur per week besteden aan opdrachten, zelfstudie en het voorbereiden van toetsen. In lijn met de opbouw van het programma zijn de meeste contacturen in het eerste bachelorjaar geroosterd. Volgens de resultaten van de Nationale Studenten Enquête 2011 bedraagt de door bachelorstudenten gepercipieerde studielast rond 30 uur per week. Meer dan de helft van de tijd wordt besteed aan zelfstudie. De kwantitatieve gegevens in de zelfstudie laten zien dat het masterprogramma in totaal 260 contacturen omvat. Uitgaande van een studiejaar van 40 weken, komt dit gemiddeld neer op 6,5 contacturen per week. In het eerste semester van het masterprogramma zijn meer contacturen ingeroosterd dan in het tweede semester (waarin ook de *Masterthesis* valt).

De vorige visitatiecommissie concludeerde dat studenten structureel minder aandacht aan de programmaonderdelen besteedden dan geprogrammeerd. De huidige visitatiecommissie heeft gezien dat het management adequaat actie heeft ondernomen om de studielast te verhogen. Zo stimuleert het herziene bachelorprogramma bijvoorbeeld een meer actieve studiehouding van studenten gedurende het gehele semester en bestaat de toetsing uit meerdere toetsmomenten die zijn verspreid over het vak. De commissie stelt vast dat de studielast is verbeterd en nu vergelijkbaar is met andere Nederlandse opleidingen. De spreiding van het werk over het academiejaar is goed. Wel vindt de commissie het aantal contacturen per opleiding relatief laag. Uit het gesprek met bachelor- en masterstudenten heeft de commissie echter begrepen dat het lage aantal contacturen door studenten wordt ervaren als een kans om zelfstandig te (leren) werken. Er is in hun ogen voldoende begeleiding en ondersteuning,

individueel en groepsgewijs, buiten de geprogrammeerde contacturen om. Masterstudenten noemden tijdens het bezoek de studielast in het programma bovendien ‘pittig, maar niet ondoenlijk’.

Op basis van de informatie die zij heeft gekregen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met diverse gremia, stelt de commissie vast dat de studeerbaarheid en de bewaking ervan bij beide opleidingen voldoende is.

Rendement

In de zelfstudie wordt beschreven dat de bacheloropleiding Communicatiewetenschap op de totale instroom een rendement realiseert van 65% na vier jaar voor cohort 2006/2007. Uit de kwantitatieve gegevens blijkt dat de rendementen over het algemeen hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. Het streefcijfer van de Universiteit van Amsterdam zelf (70%) is alleen voor het cohort 2005/2006 gehaald; het rendement van de overige cohorten schommelt rond 65%. Volgens de zelfstudie probeert de bacheloropleiding het rendement verder te verhogen. De selectieve functie van het eerste bachelorjaar, het strakke, herziene onderwijsprogramma en de uitbreiding van het tutorsysteem moeten hieraan bijdragen.

De zelfstudie bespreekt ook het aantal afgestudeerden en de gemiddelde studieduur van de masteropleiding Communication Science. In het studiejaar 2010/2011 studeerden 298 masterstudenten af. En terwijl studenten uit het cohort 2005/2006 gemiddeld 23 maanden over de masteropleiding deden, rondde studenten uit het cohort 2009/2010 het programma gemiddeld in 19 maanden af. Uit de cijfers blijkt tevens dat buitenlandse studenten gemiddeld enkele maanden minder over hun studie doen (variërend van 8 tot 15 maanden per cohort).

De commissie stelt vast dat de gerealiseerde bachelorrendementen uitsteken boven de geldende standaard. Ook het behaalde rendement in de masteropleiding is voldoende. De commissie waardeert het streven van de opleidingen om de studierendementen de komende jaren verder te laten stijgen. Zij wijst er echter op dat een strenge selectie en een rigide onderwijsprogramma niet de enige en niet per definitie de beste manier is om de beoogde rendementen te realiseren. De commissie benadrukt dat er voldoende aandacht moet zijn en blijven voor de ‘zwakkere’ studenten en de keuzevrijheid van studenten.

2.1.6 Studiebegeleiding en informatievoorziening

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie met studenten, alumni, docenten, studieadviseurs en het management gesproken over (de monitoring van) de studievoortgang en studieondersteuning. Op basis van deze gesprekken en de beschikbare documentatie stelt de commissie vast dat de studieondersteuning tijdens de bachelor- en masteropleiding goed is.

De zelfstudie beschrijft dat er vier studieadviseurs zijn voor de bacheloropleiding (1,4 fte) die wekelijks drie afsprakensprekuren, een inloopsprekuren en een telefonisch spreekuur verzorgen. Ook zijn de studieadviseurs per e-mail te bereiken. Drie andere personen (1,6 fte) verzorgen gezamenlijk het studieadvies voor diverse opleidingen van de Graduate School, waaronder de masteropleiding Communication Science. De commissie heeft tijdens haar bezoek gesproken met twee studieadviseurs. Zij is onder de indruk van de wijze waarop de studieadviseurs invulling geven aan hun rol en taken. Ook studenten spraken tijdens het bezoek hun waardering uit over de deskundigheid en bereikbaarheid van de studieadviseurs.

Overige vormen van studiebegeleiding die in de zelfstudie worden beschreven zijn het Studentmentoraat (ouderejaars studenten begeleiden eerstejaarsstudenten in het eerste semester van de bacheloropleiding met studie-inhoudelijke en praktische zaken), de

coördinator internationalisering (geeft ondermeer voorlichting en individueel advies over uitwisselings- en beursmogelijkheden) en de Onderwijsbalie (studenten kunnen terecht met praktische vragen over het onderwijs). De *Tutorgroepen* in het eerste bachelorjaar, de kleinschaligheid in onderwijsvormen en de, volgens de studenten waar de commissie mee sprak, grote bereidheid van docenten om extra studieondersteuning te bieden, dragen volgens de commissie bij aan een goede studiebegeleiding.

Studenten wezen tijdens het gesprek met de commissie op de grote overgang van intensieve studiebegeleiding in het eerste bachelorjaar naar minder voorgeprogrammeerde studiebegeleiding in het tweede jaar. De commissie herkent de harde overgang in de mate van studiebegeleiding en pleit voor een beter verwachtingenmanagement en een meer geleidelijke vermindering van de intensiteit van studiebegeleiding van het eerste naar het tweede bachelorjaar. De commissie raadt aan om al in het eerste bachelorjaar aandacht te besteden aan het zelfstandig inschakelen van studiebegeleiding en het opzoeken van studie-informatie via de diverse bronnen.

Hoewel de bacheloropleiding geen bindend studieadvies kent, heeft de commissie gezien dat de opleiding veel aandacht besteed aan de studievoortgangscontrole. Met name de *Tutorgroepen* in het eerste bachelorjaar en de inzet van de studieadviseurs dragen hieraan bij. De commissie is tevreden over de wijze waarop de opleidingen omgaan met de uitzonderingsregeling op basis van persoonlijke omstandigheden. De commissie waardeert met name de aandacht van de opleidingen voor studenten met een taalachterstand. Uit het honours- en excellentieprogramma in de bacheloropleiding spreekt voldoende aandacht voor de studievoortgang van de 'bovengemiddelde' student.

De vorige visitatiecommissie merkte op dat er veel informatie beschikbaar was, maar dat studenten door de vele informatiekanalen niet meer wisten waar ze de juiste informatie vandaan konden halen. De huidige commissie heeft gezien dat er nog steeds veel informatie en documentatie beschikbaar is voor studenten en is daar positief over. Desalniettemin gaven studenten in het gesprek met de commissie aan dat de informatievoorziening over met name keuzevakken die buiten de opleiding Communicatiewetenschap worden gegeven, nog steeds moeilijk toegankelijk is. De commissie vraagt hier aandacht voor en verwacht dat de opleidingen deze informatievoorziening op korte termijn beter toegankelijk maken. Ook klaagden studenten in het gesprek met de commissie over de trage en onjuiste studentenadministratie. Tentamencijfers worden laat of niet bijgeschreven en studenten zijn naar eigen zeggen veel tijd kwijt om de administratie over henzelf op orde te krijgen. De commissie ziet dit echter als een universiteitsbreed probleem en gaat er vanuit dat het aan bod komt bij de instellingsaccreditatie van de Universiteit van Amsterdam.

2.1.7 Personeel

Een overzicht van het onderwijzend personeel in de bachelor- en masteropleiding is te vinden in Bijlage 6.

Kwantitatieve bezetting

De zelfstudie beschrijft dat momenteel 95 stafleden werkzaam zijn bij de afdeling Communicatiewetenschap als docent voor de bachelor- en masteropleiding. De totale onderwijsformatie in het studiejaar 2011-2012 was 45,28 fte. De huidige staf-studentratio komt daarmee uit op circa 1:42. Deze ratio ligt aanzienlijk lager dan in het studiejaar 2009/2010 en voorgaande jaren. Ondanks de stijgende studentaantallen zijn de opleidingen erin geslaagd om voldoende onderwijzend personeel aan te trekken om de ratio te laten dalen. De commissie is tevreden over de omvang van het totale docententeam en vindt de verlaging

van de staf-studentratio een positieve ontwikkeling. Docenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan dat de werkdruk acceptabel is. Voldoende onderwijstijd wordt volgens de docenten adequaat geborgd door de aparte financiering die voor onderwijstaken wordt gehanteerd. Studenten roemden bovendien de intensieve, kleinschalige onderwijsvormen, en de bereikbaarheid en beschikbaarheid van docenten. Op basis van deze informatie concludeert de commissie dat de kwantitatieve personeelsbezetting van beide opleidingen goed is.

Kwalitatieve bezetting

De commissie heeft ook de kwaliteit van het personeel van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science bestudeerd. De zelfstudie beschrijft dat vakken worden verzorgd door hoogleraren, U(H)D's en gepromoveerde docenten met de relevante expertise. Zij geven (intellectueel) leiding aan een team van werkgroepdocenten en modulecoördinatoren. Dit team bestaat doorgaans uit een mix van U(H)D's, (niet-)gepromoveerde docenten, promovendi en studentassistenten. Volgens de zelfstudie worden docenten die oorspronkelijk niet uit de communicatiewetenschap komen eerst ingezet als werkgroepdocent bij het vak *Inleiding Communicatiewetenschap*, zodat zij vertrouwd raken met de basis van de eigen opleiding. Ruim 80% van het personeel is gepromoveerd, niet-gepromoveerde stafleden worden alleen ingezet voor bacheloronderwijs. Volgens de zelfstudie houdt de meerderheid van het personeel zich actief bezig met wetenschappelijk onderzoek aan de Amsterdam School of Communication Research (ASCoR).

De commissie spreekt grote waardering uit voor de kwaliteit van het personeel van de bachelor- en masteropleiding. De commissie is positief over het feit dat personeelsleden (met name die zijn verbonden aan de ASCoR) op het vlak van onderzoek vaak aan de internationale top staan. Dit is goed voor de kwaliteit van het onderwijs en geeft studenten het gevoel deel uit te maken van een onderzoeksgemeenschap en niet enkel van een onderwijsinstelling. De commissie stelt vast dat er sprake is van een gebalanceerd docententeam met een goede verhouding in het aantal hoogleraren, hoofddocenten, UD's en docenten. De commissie heeft vraagtekens gezet bij de efficiëntie van de omvang van de docententeams per module (soms bestaand uit tien docenten). Tijdens het bezoek heeft zij haar zorgen geuit over de coördinatie en afstemmingsproblemen die dit zou kunnen opleveren. De commissie werd op dit punt echter gerust gesteld door de uitgebreide modulehandleidingen die voor ieder vak zijn opgesteld en waarin uitleg wordt gegeven over hoe het vak (op uniforme wijze) gegeven dient te worden. De commissie is onder de indruk van de systematische wijze waarop hiermee de kwaliteit van het onderwijs geborgd wordt.

De commissie heeft ook waardering voor de keuze om alleen gepromoveerde stafleden in te zetten in het masterprogramma. Bovendien is zij tevreden over de betrokkenheid van het personeel bij wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten. De commissie heeft tijdens het bezoek ervaren dat er bij het management nadrukkelijk aandacht is voor het bieden en bewaken van voldoende onderzoekstijd aan personeelsleden, ook als zij niet verbonden zijn aan de ASCoR. De commissie is hier blij mee en stelt dat hierdoor wordt gewaarborgd dat het onderwijs in beide opleidingen wordt gedreven door (eigen) onderzoeksinzet van alle docenten. In de ogen van de commissie is dit een onmisbare eigenschap van academisch onderwijs. Tijdens de visitatie spraken studenten positief over de lessen die zij van onderzoekers krijgen.

Ondanks de over het algemeen hoge kwaliteit van het onderwijsgevend personeel, wenst de commissie een kanttekening te plaatsen over het ontbreken van een vaste hoogleraar op het

gebied van corporate communicatie. Momenteel wordt deze positie op ad interim basis ingevuld. De commissie heeft tijdens haar bezoek van het management begrepen dat de afdeling veel moeite doet om de positie definitief en op een hoogwaardig niveau ingevuld te krijgen, maar dat dit tot op heden nog niet tot het gewenste resultaat heeft geleid. De afdeling heeft zichzelf een termijn gesteld van 1,5 jaar en daaraan de consequentie verbonden dat de masterspecialisatie *Corporate Communication* anders wordt stopgezet. De commissie heeft begrip voor de tijdelijke oplossing die de afdeling heeft gekozen, gezien de schaarste aan gekwalificeerd personeel op dit communicatiewetenschappelijk domein. Zij heeft waardering voor de hoge eisen die de opleiding aan de invulling van deze functie stelt. Met het oog op het groeiend aantal studenten in de mastervariant, ondersteunt de commissie de pogingen om een vaste hoogleraar te vinden, zodat de masterspecialisatie *Corporate Communication* voortgezet kan worden.

In de zelfstudie wordt beschreven dat veel stafleden uitgebreide onderwijservaring hebben en in het bezit zijn van de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Omdat de seniormedewerkers hun onderwijsloopbaan veelal zijn begonnen in de tijd dat de BKO nog niet was ingevoerd, is de afdeling Communicatiewetenschap in 2011 een traject gestart om ook deze medewerkers hun BKO te laten halen. De studentenevaluaties die de commissie heeft ingezien, laten zien dat de onderwijskundige en didactische vaardigheden van de staf goed gewaardeerd worden. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie bovendien een grote inzet en betrokkenheid van het personeel ervaren. De commissie is te spreken over het feit dat medewerkers op alle functieniveaus betrokken zijn bij het onderwijs.

De commissie stelt vast dat er sprake is van een evenwichtige samenstelling van de staf qua onderwijs- en onderzoekskwaliteit. De commissie is enthousiast over het gevoerde onderwijsbeleid en de (h)erkenning van een onderwijscarrière voor gepromoveerde docenten zonder onderzoekaanstelling, zoals die wordt geformuleerd in een docentloopbaan in het personeelsplan. Bovendien is de commissie onder de indruk van de toewijding van het personeel bij zowel onderwijs- als onderzoeksactiviteiten.

2.1.8 Interne kwaliteitszorg

Betrokkenheid studenten en docenten

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. In zowel de bacheloropleiding, als de masteropleiding worden volgens de zelfstudie regelmatig en op systematische wijze gegevens verzameld over de kwaliteit van de opleidingen. De commissie waardeert deze uitgebreide en gedetailleerde monitoring van de onderwijskwaliteit.

De zelfstudie beschrijft dat verschillende evaluatiemethoden worden ingezet om de studenttevredenheid te meten. Voor de evaluatie op vakniveau wordt gebruik gemaakt van module-evaluaties, waarvan docenten na afloop van de module de resultaten ontvangen. Aanvullend worden halfjaarlijks focusgroepen georganiseerd, waarin studenten uit verschillende studiejaar het opleidingsprogramma als geheel evalueren. Daarnaast worden in de bacheloropleiding regelmatig vragenlijsten onder studenten afgenomen om inzicht te krijgen in studierelevante kenmerken van studenten. Ook de docenttevredenheid wordt gemeten en wel door middel van een evaluatieformulier dat de betrokken docent naar aanleiding van de resultaten van de module-evaluatie invult, alsmede door de jaargesprekken die de afdelingsvoorzitter of programmagroepelers voeren met docenten. De evaluatieresultaten en feedback van studenten en docenten dienen als input voor de semesterrapportage, de jaarrapportage en de studievoortgangsrapportage. De rapportages

worden aangevuld met analyses, aandachtspunten en eventueel verbetermaatregelen. Ze worden vervolgens aangeboden aan en besproken door de Opleidingscommissie, verantwoordelijke programmagroepelers en het opleidingsmanagement. Deze organen zien toe op het nakomen van verbeterafspraken.

De commissie is positief over de betrokkenheid van studenten en docenten bij de interne kwaliteitszorg van de bachelor- en masteropleiding. De betrokkenheid blijkt ondermeer uit de inzet van de Ombudsstudent (aanspreekpunt voor studenten met vragen, klachten, ideeën en suggesties), de sociale en studiegerelateerde activiteiten die door studievereniging Mercurius worden georganiseerd (waaronder belangenbehartiging door de zogenaamde Onderwijsfractie), en de activiteiten van de Opleidingscommissie Communicatiewetenschap (OC). De zelfstudie beschrijft dat de OC bestaat uit vijf studentleden en vijf docentleden, en wordt ondersteund door een vaste secretaris. De OC geeft gevraagd en ongevraagd advies over onderwijsgerelateerde kwesties. Jaarlijks wordt de OER besproken en worden wijzigingsvoorstellen gedaan. De module-evaluaties worden twee maal per jaar doorgenomen. Studenten en docenten kunnen vragen, opmerkingen of klachten persoonlijk, via e-mail of via de Blackboardpagina van de OC melden. Tijdens het bezoek kreeg de commissie de indruk dat er sprake is van een adequate samenwerking en open communicatie tussen de opleidingscommissie en het management.

Verbetermaatregelen naar aanleiding van de vorige visitatie

De commissie is nagegaan welke verbetermaatregelen geïnitieerd zijn naar aanleiding van de vorige visitatie in 2006. De commissie constateert dat er in de afgelopen periode bijzonder veel verbeteracties zijn gepland en doorgevoerd op basis van de resultaten van vorige visitatie en de evaluatieresultaten van de afgelopen periode. Zo is op advies van de vorige visitatiecommissie de studielast in het bachelorprogramma verhoogd, is het *Afstudeerproject* in de bacheloropleiding aangepast zodat de gehele empirische cyclus wordt doorlopen en zijn de aansluitproblemen van instromers uit het HBO verholpen. Ook is een Raad van Advies in het leven geroepen om de verbinding met het beroepenveld te intensiveren. Daarnaast is het systeem van interne kwaliteitszorg de afgelopen jaren uitgebreid. Elders in deze rapportage is verschillende malen aan deze en andere doorgevoerde verbeteringen gerefereerd.

De commissie is onder de indruk van de motivatie en energie waarmee het management acties heeft ondernomen om de opleidingen te verbeteren. De commissie complimenteert de opleidingen met de sterke organisatie en de professionele, goeddoordachte aansturing door het directieteam. De commissie is er van overtuigd dat er vanuit de opleidingen voldoende zicht en controle is op de kwaliteit van het onderwijs.

2.2. Overwegingen

In het studiejaar 2010/2011 is het vernieuwde bachelorprogramma van start gegaan. De commissie is van mening dat zowel het bachelor- als het mastercurriculum evenwichtig en logisch zijn samengesteld. De commissie spreekt haar waardering uit voor de aantrekkelijke studieprogramma's die volgens een strak kader zijn uitgewerkt en worden gekenmerkt door een overzichtelijke structuur in semesters en blokken. De opbouw en samenhang zijn helder en coherent, mede dankzij de drie programmalijnen (de communicatiewetenschappelijke, onderzoeks- en vaardighedenlijn) en drie fases (inleidend, verbredend en verdiepend, en integrerend) in het bachelorcurriculum, en de vier specialisaties (*Persuasive Communication*, *Political Communication*, *Youth & Media* en *Corporate Communication*) in de masteropleiding. De inhoud en het niveau van de opleidingen zijn adequaat en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties. Ondanks de uitgesproken wetenschappelijke

oriëntatie van beide opleidingen, stelt de commissie vast dat ook de aandacht voor beroepsoriëntatie voldoende is.

De commissie stelt vast dat de internationalisering in de opleidingsprogramma's en ten aanzien van de inkomende mobiliteit van studenten en docenten goed (georganiseerd) is. De commissie betreurt de lage uitgaande mobiliteit onder studenten, maar heeft vertrouwen in de reeds ingezette acties van de opleidingen om de komende jaren meer studenten naar het buitenland te laten gaan. De commissie heeft specifiek bewondering voor de innovatieve experimenten met inzet van ICT die de opleidingen uitvoeren om de internationalisering te bevorderen.

De commissie kan zich vinden in het didactisch concept. De toegepaste onderwijs-, werk- en toetsvormen sluiten aan op dit concept. De commissie is onder de indruk van het succes waarmee de opleidingen het studieactiverende, kleinschalige onderwijs weten te realiseren, ondanks de substantiële studentaantallen. De opleidingsspecifieke voorzieningen ondersteunen het didactisch concept op adequate wijze. De monitoring van de studievoortgang en de studieondersteuning tijdens de bachelor- en masteropleiding is goed.

De instroom in beide opleidingen is meer dan voldoende. De commissie vraagt aandacht voor de afschrikkende werking van de duur van het verkorte bachelorprogramma voor instromende studenten met een afgeronde HBO-opleiding. De studielast in beide opleidingen is voldoende. De commissie constateert dat de gerealiseerde bachelorrendementen uitsteken boven de geldende standaard. Ook het behaalde rendement in de masteropleiding is voldoende.

De commissie is van mening dat de kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting in de bachelor- en masteropleiding in grote mate bijdragen aan de goede beoordeling van de onderwijsleeromgeving. De commissie spreekt grote waardering uit voor de kwaliteit van het personeel van beide opleidingen. Volgens de commissie is de staf-studentratio en de werkdruk acceptabel en wordt voldoende onderwijstijd geborgd door de gescheiden financiering van onderwijstijd. De commissie stelt vast dat er sprake is van een evenwichtige samenstelling van de staf qua onderwijs- en onderzoekskwaliteit. De onderwijskundige en didactische vaardigheden van het personeel zijn in orde. De commissie is enthousiast over het gevoerde onderwijsbeleid en de (h)erkenning van een onderwijscarrière voor gepromoveerde docenten zonder onderzoekaanstelling via een uitgewerkt docentloopbaan dat is opgenomen in het personeelsplan. Ook is de commissie zeer positief over de goede binding van het personeel met (eigen) wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten en de wijze waarop de docenten dit onderzoek integreren in het onderwijs. Bovendien is de commissie onder de indruk van de inzet en betrokkenheid van het personeel (op alle functieniveaus) bij zowel onderwijs- als onderzoeksactiviteiten.

Tijdens haar bezoek heeft de commissie ervaren dat er sprake is van betrokkenheid van studenten, docenten en het management bij de kwaliteit van het onderwijs. Er zijn de afgelopen jaren diverse verbetermaatregelen getroffen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. De commissie complimenteert de opleidingen met de sterke organisatie en de professionele, goed doordachte aansturing door het directieteam.

De commissie concludeert dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit van het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen, de toegelaten studenten goed in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

2.3. Conclusie

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **goed**.

Masteropleiding Communication Science: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **goed**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1. Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen over de toetsing weergegeven (3.1.1). Vervolgens wordt de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.1.2).

3.1.1 Toetsing

De commissie is nagegaan of de bachelor- en masteropleiding Communicatiewetenschap beschikken over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het toetsbeleid, het functioneren van de examencommissie en de toetsvormen, waaronder de opzet van de scriptie(procedure).

Toetsbeleid en toetsprocedure

In de onderwijs- en examenregeling (OER) zijn de regelingen voor toetsing opgenomen. De regelingen hebben betrekking op de inschrijfprocedure, toetsmomenten, de beoordeling, vaststelling en bekendmaking van uitslagen en de geldigheidsduur van een tentamen. Daarnaast wordt het inzagerecht besproken en komen het vrijstellingsbeleid en de aanpassing van de toetsvorm vanwege een functiebeperking aan de orde. Ook gaat de OER in op de regeling ten aanzien van fraude en plagiaat en de verlening van graden, diploma's en getuigschriften.

Aanvullend op de OER is een gezamenlijk toetsbeleid voor de bachelor- en masteropleiding opgesteld. Het toetsbeleid moet docenten in staat stellen om in hun onderwijs in lijn met wetgeving kwalitatief goed te toetsen. Bovendien moet het toetsbeleid volgens de zelfstudie bijdragen aan de inrichting van de toetsing op zodanige wijze dat de examencommissie voldoende zicht heeft op en controle heeft over het toetsingsproces om de kwaliteit van toetsing te garanderen.

Uit de zelfstudie heeft de visitatiecommissie begrepen dat het management van beide opleidingen de afgelopen jaren een aantal acties heeft ondernomen om de kwaliteit van toetsing te verbeteren en borgen. Voorbeelden zijn de themaworkshops die in de studiejaar 2010/2011 en 2011/2012 hebben plaatsgevonden met aandacht voor het maken van meerkeuzetentamens, het beoordelen van papers, diagnostische toetsen en de organisatie van tentameninzages. Docenten konden tijdens deze bijeenkomsten ervaringen en best practices uitwisselen. De commissie is positief over de aandacht van het management voor de kwaliteit van toetsen en toetsprocedures.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie bestaat de toetsing per vak in de bacheloropleiding uit meerdere onderdelen, die zijn verspreid over het vak. De zelfstudie beschrijft ook dat eindtoetsen in de bacheloropleiding kort na de laatste bijeenkomst van een vak worden afgenomen; er is dus geen sprake van aparte tentamenperioden. In de OER is vastgelegd dat een bachelorstudent per twaalf maanden één herkansingsmogelijkheid per vak krijgt. De herkansingsregels en -data zijn opgenomen in de modulehandleiding van ieder vak. Wanneer de toetsing van een vak bestaat uit meerdere onderdelen moet het te

herkansen deel tenminste 60% van het eindcijfer bepalen. De beoordeling vindt plaats volgens vooraf bekend gemaakte beoordelingsaspecten en –criteria van de opdrachten. De toetsresultaten worden binnen twintig werkdagen bekend gemaakt aan de student. In het geval van schriftelijke toetsing hebben studenten recht op inzage binnen dertig dagen nadat de uitslag bekend is gemaakt. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten aan tevreden te zijn over de termijn waarbinnen tentamens worden nagekeken en over de feedback die zij ontvangen.

Ook in de masteropleiding Communication Science bestaat de toetsing per vak regelmatig uit meerdere onderdelen. Minimaal 70% van het eindcijfer in mastervakken is gebaseerd op individueel werk. Er worden strikte regels gehanteerd ten aanzien van aanwezigheid tijdens contacturen en deadlines. Wanneer een deadline van een opdracht wordt gemist, heeft dat doorgaans (redelijkerwijs) een onvoldoende beoordeling tot gevolg. Masterstudenten krijgen één herkansingsmogelijkheid per vak en de herkansing moet plaats vinden voor het einde van het volgende blok. In de masteropleiding geschiedt de beoordeling eveneens volgens vooraf bekend gemaakte beoordelingsaspecten en -criteria van de opdrachten. Toetsresultaten moeten binnen drie weken na het toetsmoment bekend worden gemaakt aan studenten. Studenten hebben recht op inzage en feedback op tentamens en schriftelijke opdrachten.

Informatie over het toetsprogramma en toetsvormen per vak is beschikbaar in de modulehandleidingen van de bachelor- en mastervakken. Bovendien worden studenten via de online leeromgeving Blackboard geïnformeerd over de vorm van toetsing, beoordelingscriteria en de wijze waarop het eindcijfer wordt bepaald.

De commissie stelt vast dat er in beide opleidingen sprake is van adequaat toetsbeleid, dat duidelijk wordt gecommuniceerd aan studenten. De commissie waardeert de acties die door het management zijn ondernomen om het toetsbeleid en de toetsprocedures in de bachelor- en masteropleiding te verbeteren.

Examencommissie

De opleidingen hebben een gezamenlijke examencommissie. De examencommissie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de OER. Studenten kunnen bij de examencommissie verzoeken om vrijstellingen indienen, verzoeken tot afwijking van het programma voorleggen en in beroep gaan als zij het oneens zijn met de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de regels. De examencommissie past ook sancties toe als studenten zich niet aan de regels houden, bijvoorbeeld in geval van fraude of plagiaat.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met de examencommissie gesproken over haar rol bij het implementeren van de regels omtrent toetsing en het bewaken van de kwaliteit en validiteit van toetsing. De commissie heeft vastgesteld dat er vanuit dit gremium voldoende zicht is op en aandacht besteed wordt aan de kwaliteit van toetsing. Wel kreeg de visitatiecommissie de indruk dat de houding van de examencommissie tamelijk reactief is en ten aanzien van de kwaliteit van toetsing vooral de ondergrenzen bewaakt. De commissie pleit voor een werkwijze waarbij de examencommissie meer proactief kan werken aan de borging van de kwaliteit en validiteit van de toetsing en aan de voorgenomen structurering van de kwaliteitsbewaking van toetsing binnen de opleidingen.

Hiertegenover staat dat de commissie positief is over de invoering van een coördinator toetsing (voorheen projectleider toetsing), die tevens lid is van de examencommissie. Zo is de visitatiecommissie positief over de in 2010 door de coördinator toetsing geïnitieerde en uitgevoerde evaluatie van de manier waarop leerdoelen en eindtermen daadwerkelijk worden

getoetst in de vakken van het bachelorprogramma. In het project 'Het nieuwe toetsen' werkt de coördinator toetsing bovendien aan de realisatie van een cursusdossier voor ieder vak, waarin de vertaling van de eindtermen in het onderwijs en in de toetsen wordt vastgelegd.

Toetsvormen

In de zelfstudie wordt beschreven dat in de bachelor- en masteropleiding gebruik wordt gemaakt van formatieve of diagnostische toetsen om studenten en docenten inzicht te geven in de studievoortgang. Daarnaast worden summatieve toetsen afgenomen om te beoordelen of een student de eindtermen van een vak heeft behaald. In de bacheloropleiding worden diverse instrumenten ingezet om kennis en inzicht en/of vaardigheden te toetsen, zoals statistiekpractica, onderzoeksverslagen, presentaties en schriftelijke tentamens. Bij veel vakken is er sprake van een combinatie van deze toetsvormen, die samen het eindoordeel bepalen. Ook in de masteropleiding worden kennis en vaardigheden getoetst ondermeer door middel van (een combinatie van) de volgende instrumenten: schriftelijke tentamens (multiple choice en open vragen), mondelinge presentaties, papers en essays. De commissie heeft gezien dat er sprake is van een variatie aan toetsvormen en dat de wijze van toetsing voldoende wordt afgestemd op de verschillende leerdoelen van de vakken.

Op basis van de zelfstudie en de toetsen die ter inzage lagen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat er in beide opleidingen voldoende getoetst wordt. Bovendien wordt een adequate mix van toetsvormen gehanteerd die aansluiten bij de leerdoelen en eindtermen per vak.

Scripties

In de zelfstudie wordt beschreven dat de bacheloropleiding Communicatiewetenschap wordt afgerond met het *Afstudeerproject* (18 EC). Tijdens het *Afstudeerproject* werken studenten aan een individueel werkstuk (scriptie), waarin zij de volledige empirische cyclus doorlopen en laten zien dat zij voldoen aan de eindtermen van de bacheloropleiding. Studenten kunnen kiezen uit verschillende onderwerpen die corresponderen met de verschillende domeinen van de communicatiewetenschap (*Corporate Communicatie, Jeugd & Media-entertainment, Persuasieve Communicatie* en *Politieke Communicatie en Journalistiek*). Volgens de zelfstudie worden bachelorstudenten tijdens het *Afstudeerproject* begeleid door een docent, die met een onafhankelijke, tweede lezer de thesis beoordeelt. Er is een beoordelingsformulier uitgewerkt, zodat de beoordelaars aan de hand van dezelfde aandachtspunten de kwaliteiten van de bachelorthesis inschalen. De beoordelingscriteria hebben betrekking op de kwaliteit van het literatuuronderzoek, de helderheid van de probleemstelling, de validiteit en betrouwbaarheid van de dataverzameling en analyse, en de verantwoording van de conclusies. Studenten krijgen gedurende de afstudeeropdracht en bij de beoordeling van de eindversie feedback in termen van de criteria op het beoordelingsformulier. Uit de zelfstudie blijkt dat in de bacheloropleiding een commissie Handhaving Kwaliteit Thesis is ingesteld om de kwaliteit van afstudeerwerken te bewaken. De commissie bestaat uit vier leden van de wetenschappelijke staf (waaronder een hoogleraar) en toetst de beoordeling van een scriptie door de docent.

In eerste instantie maakte de visitatiecommissie zich zorgen over de mate waarin de eindkwalificaties werden getoetst in het *Afstudeerproject*. Tijdens het bezoek bleek echter dat de scriptieprocedure met ingang van studiejaar 2011/2012 is gewijzigd en nog geen afstudeerwerken volgens de nieuwe procedure zijn afgerond. De commissie heeft dus enkel scripties ingezien die volgens de oude scriptieprocedure zijn geschreven. In de oude procedure bestond de bachelorthesis enkel uit een literatuuronderzoek, terwijl de empirische component werd getoetst in een *Leeronderzoek* dat al eerder in het bachelorprogramma werd uitgevoerd. De

commissie heeft derhalve tijdens haar bezoek een aantal gemaakte *Leeronderzoeken* en de gedetailleerde uitwerking van de opzet van het nieuwe *Afstudeerproject* bestudeerd. Op basis van deze informatie en de toelichting van het management constateert de commissie dat de eindkwalificaties in voldoende mate worden getoetst. De commissie heeft een beloftevol beeld van de uitgewerkte plannen om de gehele empirische cyclus terug te laten komen in de bachelorproef. De commissie ondersteunt deze plannen en heeft voldoende vertrouwen dat de opleiding in staat is om de praktische haalbaarheid van het nieuwe *Afstudeerproject* te waarborgen. De commissie wijst daarbij op het belang van een vroegtijdige en volledige informatievoorziening aan studenten en docenten.

Ook de masteropleiding wordt afgerond met een individuele scriptie in het *Master's thesis seminar* (18 EC). De zelfstudie beschrijft dat masterstudenten al eerder in het masterjaar voorbereidingen treffen voor de thesis. Namelijk in het eerste semester door het schrijven van een globaal onderzoeksvoorstel en in het eerste blok van het tweede semester door het verfijnen van dit onderzoeksvoorstel. De begeleiding van de masterscriptie vindt individueel plaats. Voor de beoordeling van de masterscriptie heeft de opleiding een Thesis Committee ingesteld. Deze bestaat uit drie hoogleraren, die worden geadviseerd door de individuele begeleider. De Thesis Committee ziet alle masterscripties en is daardoor in staat de uniforme beoordeling te bewaken. Bovendien heeft de Thesis Committee een meer onafhankelijke positie dan de individuele begeleider. Ook voor de beoordeling van de masterthesis is een beoordelingsformulier uitgewerkt dat door de begeleider wordt ingevuld en als input dient voor de beoordeling door de Thesis Committee.

De commissie kan zich over het algemeen voldoende vinden in de procedures rondom de totstandkoming en beoordeling van de scripties in de bachelor- en masteropleiding. De scriptieprocedures waarborgen dat bachelor- en masterstudenten adequaat worden begeleid. Ook waardeert de commissie de maatregelen die zijn genomen om de bachelorscriptie te verbeteren. De commissie kan zich echter niet vinden in de strikte regels die worden gehanteerd indien een student bij het schrijven van de bachelor- of masterscriptie vertraging oploopt. De commissie heeft tijdens haar bezoek begrepen dat in het geval de deadline van inleveren wordt gemist, automatisch een zes wordt toegekend aan de scriptie. Uit het gesprek met het management bleek dat deze regel ondermeer is ingesteld om studievertraging te voorkomen. De commissie vindt dat deze regel geen recht doet aan de kwaliteit van de betreffende thesis. Daarbij leren studenten niet de feitelijke waarde van hun geleverde werk kennen. Bovendien worden studenten er door weerhouden om extra onderzoek uit te voeren of anderszins meer tijd in de thesis te steken om een beter resultaat te bereiken. Dit laatste werd in de gesprekken met studenten en alumni bevestigd. De commissie raadt de opleidingen aan om een andere manier te ontwikkelen om om te gaan met enige vertraging bij het schrijven van de bachelor- en masterscriptie en om een te lange afstudeerduur te voorkomen.

Op basis van de zelfstudie en documenten die ter inzage lagen tijdens de visitatie is de commissie positief over de wijze waarop de kwaliteit van de scriptieprocedure wordt bewaakt. De commissie Handhaving Kwaliteit Thesis in de bacheloropleiding en de Thesis Committee in de masteropleiding dragen hier aan bij. De commissie heeft bovendien waardering voor de handleidingen Handhaving Kwaliteit van Bachelorscripties en Masterscripties die zijn opgesteld om scriptiebegeleiders te ondersteunen bij de manier van begeleiden, beoordelen en waarderen. Ook is de visitatiecommissie tevreden over de energie die de opleiding heeft gestoken in de evaluatie van de kwaliteit van mastertheses door de NVAO (Thesis Assessment Study).

3.1.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en de masteropleiding Communication Science de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij heeft daartoe voorafgaand aan de visitatie afstudeerwerken bestudeerd. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie tussentijdse en afsluitende toetsen bestudeerd en is zij nagegaan waar afgestudeerden een baan vinden. De commissie vindt het niveau van de scripties die zij heeft gezien voldoende en concludeert dat het gerealiseerde eindniveau voldoet aan de Nederlandse standaard.

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap

Om het gerealiseerde eindniveau van de bachelorstudenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie in totaal 15 scripties bestudeerd (zie Bijlage 7). Zoals toegelicht in paragraaf 3.1.1 heeft de commissie alleen scripties in kunnen zien die volgens de oude scriptieprocedure zijn gemaakt. Aan de hand van deze bachelorscripties heeft de commissie getoetst of studenten in staat zijn om zelfstandig en individueel een literatuurstudie op academisch niveau te verrichten. Daarnaast heeft de commissie een aantal gemaakte *Leeronderzoeken* bestudeerd, waarin de empirische eindtermen van de bacheloropleiding werden getoetst. Op basis van deze informatie en de toelichting van het management tijdens het bezoek concludeert de commissie dat de scripties in combinatie met de *Leeronderzoeken* qua inhoud en niveau voldoen aan de geldende standaard. De commissie herhaalt dat zij er met vertrouwen vanuit gaat dat de opleiding de volledige empirische cyclus integreert in het nieuwe *Afstudeerproject*.

Hoewel het oordeel van de commissie over de bestudeerde scripties af en toe lager uit viel dan de beoordeling door de begeleider en meezer, waren alle bestudeerde scripties van acceptabel niveau. Bij de scripties met een hoge beoordeling was sprake van een duidelijke probleemstelling, goed literatuurgebruik, een heldere structuur en een goede leesbaarheid. De scripties met een lage, doch voldoende, beoordeling lieten bijvoorbeeld een matig literatuurgebruik, beperkte verantwoording en een weinig diepgaande conclusie en discussie zien.

Masteropleiding Communication Science

Ter voorbereiding op de visitatie heeft de commissie voorafgaand tezamen tevens 15 masterscripties bestudeerd (zie Bijlage 7). De commissie concludeert dat ook de beoordeling van de masterscripties meerdere malen lager uit viel dan de beoordeling door de opleiding. Wel was het niveau van de bestudeerde masterscripties voldoende. Dit geldt voor de scripties in alle vier masterspecialisaties.

Masterscripties die zijn beoordeeld met een lager cijfer zijn volgens de commissie van acceptabel niveau. Deze scripties werden bijvoorbeeld gekenmerkt door een beperkt literatuurgebruik, matige conclusie en een slechte leesbaarheid. De relevantie van de probleemstelling en de structuur van deze scripties waren echter wel in orde. De scripties met een hogere beoordeling lieten een relevante probleemstelling, adequate verwerking van de literatuur en goed uitgevoerd en verantwoord onderzoek zien.

De commissie stelt vast dat alle bestudeerde masterscripties tenminste met een voldoende beoordeeld kunnen worden. De commissie constateert ook duidelijk een verschil in niveau in vergelijking met de bachelorscripties.

Alumni

De commissie is nagegaan in welke werkvelden afgestudeerden van beide opleidingen terecht komen en of zij adequaat zijn voorbereid op hun functies. In de zelfstudie wordt beschreven dat er een alumnicoördinator is, die zich bezig houdt met het onderhouden van contact met alumni en samen met de alumnikring Communicatiewetenschap UvA bijeenkomsten voor alumni organiseert. Volgens de zelfstudie voert de alumnicoördinator momenteel onderzoek uit naar de uitstroom van bachelorstudenten naar de arbeidsmarkt.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met alumni gesproken die de bachelor- en masteropleiding hebben afgerond (twee alumni van de bacheloropleiding en vier alumni van de masteropleiding). Hieruit bleek een spreiding in functies waarin afgestudeerden werkzaam zijn. Genoemd werden ondermeer strategisch adviseur voor sociale media strategie bij een accountantsbureau, onderzoeker bij een mediabureau, communicatie en ICT-medewerker bij een gemeente, zelfstandig ondernemer en communicatiemanager bij een verzekeraar. Een van de alumni is na haar bacheloropleiding Communicatiewetenschap gestart met een masteropleiding Europese Studies. De afgestudeerden voelen zich voldoende in staat zijn om hun huidige functies naar behoren te vervullen. De gesproken alumni waardeerden bovendien de sterke academische oriëntatie van de opleidingen en gaven aan dat er tijdens de opleidingen voldoende aandacht is voor de voorbereiding op de beroepspraktijk door de gastcolleges, stage en praktijkcasussen uit het werkveld.

Op basis van de scripties en overige toetsen die zij heeft ingezien en de informatie die zij heeft ontvangen over de werkzaamheden van afgestudeerden concludeert de commissie dat de beoogde eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleiding in voldoende mate worden gerealiseerd.

3.2. Overwegingen

De commissie stelt vast dat er in de bacheloropleiding Communicatiewetenschap en masteropleiding Communication Science sprake is van voldoende adequaat toetsbeleid, dat duidelijk wordt gecommuniceerd aan studenten. De commissie is van mening dat meer aandacht kan worden besteed aan het bewaken van de kwaliteit en validiteit van de toetsen. Wel waardeert de commissie de acties die door het management zijn ondernomen om het toetsbeleid en de toetsprocedures in de bachelor- en masteropleiding te verbeteren. De commissie is ook positief over de verbeteracties die de coördinator toetsing heeft doorgevoerd. De commissie ziet evenwel een meer proactieve rol weggelegd voor de examencommissie.

Op basis van de zelfstudie en de toetsen die ter inzage lagen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat er in beide opleidingen voldoende wordt getoetst. Bovendien wordt een adequate mix van toetsvormen gehanteerd die aansluiten bij de leerdoelen en eindtermen per vak. De commissie kan zich over het algemeen vinden in de procedures rondom de totstandkoming, begeleiding en beoordeling van de scripties in de bachelor- en masteropleiding. De commissie heeft vertrouwen dat de bacheloropleiding het nieuwe *Afstudeerproject* tijdig realiseert, zodat voortaan de gehele empirische cyclus in de bachelorthesis is opgenomen. De commissie kan zich niet vinden in de strenge regels die worden gehanteerd wanneer een student bij het schrijven van de bachelor- of masterscriptie vertraging oploopt. Zij raadt de opleidingen aan om een alternatieve manier te vinden om een lange afstudeerduur te voorkomen.

Op basis van de tussentijdse en afsluitende toetsen, de bachelor- en masterscripties en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk en in een vervolgopleiding functioneren, concludeert de

commissie dat de beoogde eindkwalificaties in voldoende mate worden gerealiseerd en het gerealiseerde eindniveau voldoet aan de Nederlandse standaard.

3.3. Conclusie

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Communication Science: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Het eindoordeel over de *Bacheloropleiding Communicatiewetenschap* is **voldoende**.

Het eindoordeel over de *Masteropleiding Communication Science* is **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

---

Prof. dr. Hilde Van den Bulck (voorzitter), studeerde Communicatiewetenschap aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) waar zij in 2000 promoveerde met een proefschrift over de rol van de vroege publieke televisie in het project van de Moderniteit. Zij behaalde ook een master in Mass Communication (University of Leicester, UK, 1991). Momenteel is zij hoogleraar aan de Universiteit Antwerpen waar zij vicedecaan is van de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen en hoofd van de onderzoeksgroep Media, Policy and Culture. Zij doceert vakken over structuur, werking en beleid van de media en over radio en televisie studies. Zij combineert expertise in mediabeleid en in mediacultuur. Op het vlak van beleid focust zij zich vooral op de rol en plaats van de publieke omroep in diachronisch perspectief. Op het vlak van mediacultuur ging haar aandacht aanvankelijk vooral uit naar de relatie tussen media en collectieve identiteiten, de laatste jaren is zij zich vooral gaan richten op het onderzoek naar de rol van media in de celebritycultuur. Zij is betrokken bij het mediabeleid als ondervoorzitter van de het Vlaamse beleidsadviesorgaan Sectorraad Media. Van den Bulck heeft ook praktijkervaring in de media. Zij had lange tijd een maandelijkse column als mediawatcher in de krant De Standaard en heeft nu een vaste opiniestek op de informatiewebsite derefactie.be van de VRT.

Dr. Steven Eggermont is verbonden aan de Leuvense School for Mass Communication Research en programmadirecteur van de bachelor- en masteropleiding Communicatiewetenschap, Katholieke Universiteit Leuven. Hij promoveerde in 2006 op een proefschrift over de socialiserende impact van televisiekijken op de seksuele ontwikkeling van adolescenten, bekroond met de *Outstanding Dissertation Award* van de *International Communication Association*. Nadien was hij visiting fellow aan de Annenberg School for Communication (University of Pennsylvania, V.S.) en het Centre for the Study of Children, Youth and Media (University of London, U.K.). Eggermont is geïnteresseerd in de theorie en de methodologie van het onderzoek naar media-effecten. Zijn onderzoek focust zich op de relatie tussen mediagebruik en ontwikkelingsprocessen en op het effect van media op de emotionele, mentale en fysieke gezondheid bij kinderen en adolescenten.

Prof. dr. W. Fred van Raaij studeerde psychologie en data-analyse aan de Rijksuniversiteit Leiden. Daarna was hij verbonden aan de Universiteit Twente, de University of Illinois at Urbana-Champaign (USA), de Erasmus Universiteit te Rotterdam en de Universiteit van Tilburg. Hij promoveerde in 1977 op experimentele studies naar het beslissingsgedrag van consumenten. Hij was oprichter en eerste editor van de *Journal of Economic Psychology* (uitgever Elsevier). Hij was voorzitter van de Consumentenbond en het Genootschap voor Reclame, en is nu bestuurslid van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Commerciële Communicatie aan de Universiteit van Amsterdam en lid van de Raad van Toezicht van het Amphia Ziekenhuis te Breda. Zijn interessegebieden zijn marketingcommunicatie, financieel gedrag en vertrouwen van consumenten en beleggers. Hij is emeritus hoogleraar Economische Psychologie, Universiteit van Tilburg;

Dr. Peter Van Aelst is universitair hoofddocent Politieke Wetenschap aan de Universiteit Antwerpen. In 2006 verdedigde hij zijn proefschrift over de rol van de media in verkiezingscampagnes. Hij is stichtend lid van de onderzoeksgroep 'Media, Middenveld en Politiek (M2P)'. In 2008 was hij als Fulbright Fellow zes maanden verbonden aan de University of Washington (Seattle). In 2009 ging hij aan de slag als Universitair Docent Politieke Communicatie aan de Universiteit Leiden. Momenteel is hij nog voor 20% verbonden aan deze instelling om een VIDI-project te begeleiden over de relatie tussen politici

en journalisten in internationaal vergelijkend perspectief. Van Aelst is ook lid van het Network of European Political Communication Scholars.

Prof. dr. A.A. Fons Maes studeerde Germaanse Filologie aan de Katholieke Universiteit Leuven. In 1991 promoveerde hij aan de Universiteit van Tilburg op een proefschrift over verwijzende uitdrukkingen. Momenteel is hij hoogleraar communicatie en cognitie, en hoofd van het departement Communicatie- en Informatiewetenschap aan de Faculteit Geesteswetenschappen aan de Universiteit van Tilburg. Zijn onderzoek richt zich op theoretische en empirische aspecten van menselijke communicatie met daarbij vooral aandacht voor de combinatie van taal en andere semiotische systemen (zoals visuele elementen in geschreven communicatie en gebaren bij het spreken). Onderzoeksthema's zijn cognitieve aspecten van referentiële uitdrukkingen, retoriek in taal en beeld, navigatiecommunicatie en gebaren. Sinds 1999 is hij medeverantwoordelijk voor de opleiding Communicatie- en Informatiewetenschap. Zijn eigen onderwijs richt zich op visuele communicatie en communicatietheorie.

Nadja Zwilling is student van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap aan de Universiteit Twente (UT). Tijdens haar studie heeft zij een jaar fulltime plaats genomen in het bestuur van studievereniging Communiqué, de studievereniging van Communicatiewetenschap aan de UT. Zij bekleedde hier de functie van onderwijszaken. Ook is zij studentlid geweest van de faculteitsraad van Gedragwetenschappen op de UT en is zij nog steeds studentlid van de Opleidingscommissie Communicatiewetenschap. Daarnaast heeft zij ervaring als onderwijsassistent van verschillende vakken in de bacheloropleiding.

Wendalin van de Giessen BA. is afgestudeerd in Japanologie aan de Universiteit van Leiden en is momenteel Research Master student Communication Science: Persuasive Communication, aan de Universiteit van Amsterdam. Ze is geïnteresseerd in marketing communicatie, consumenten psychologie en cross-culturele communicatie. Ze is een jaar student assistente geweest bij Prof. Dr. E. Smit en afgelopen jaar heeft ze les gegeven als student assistente bij de UvA aan eerstejaars werkgroepen in het vak 'Inleiding Communicatie Wetenschap'. Momenteel is ze bezig met haar scriptie die gaat over de onbewuste invloed van reclameboodschappen tijdens multitasking.

Bijlage 2: Bezoekprogramma en gespreksgroepen

Bezoekprogramma Universiteit van Amsterdam

16 mei 2012

08.30	09.30	Management
09.30	10.30	Studenten
10.30	11.15	Docenten
11.15	11.30	<i>Pauze</i>
11.30	12.00	Opleidingscommissie
12.00	12.45	<i>Lunch</i>
12.45	13.30	Examencommissie en studieadviseur
13.30	14.00	Alumni
14.00	14.30	Commissie: voorbereiden eindgesprek met management
14.30	15.30	Eindgesprek met management
15.30	17.30	Commissie: opstellen bevindingen
17.30	17.45	Mondelinge rapportage
17.45	18.15	<i>Borrel</i>

Gespreksgroepen

Management (08.30 – 9.30 uur)

Voertaal: Nederlands

Panel	Genodigden	Functie
Management	Prof. dr. Peter Neijens	Directeur Graduate School of Communication
	Dr. Martine van Selm	Directeur College of Communication
	Prof. dr. Edward de Haan	Decaan Faculteit der Maatschappij en Gedragwetenschappen
	Prof. dr. Hans Beentjes	Programmagroep leider Corporate Communicatie
	Prof. dr. Jochen Peter	Programmagroep leider Youth and Media
	Prof. dr. Edith Smit	Programmagroep leider Persuasieve Communicatie
	Dr. Sophie Lecheler	Programmagroep leider Political Communication

Studenten (09.30 – 10.30 uur)

Voertaal: Nederlands

Panel	Genodigden	Functie
Studenten	Jasper van Dijk	Masterstudent (specialisatie: Persuasive Communication)
	Danielle Fictorie	Masterstudent (specialisatie: Political Communication)
	Hilde Koopmans	Masterstudent (specialisatie: Persuasive Communication)
	Bart Mulders	Bachelorstudent (verkorte bachelor)
	Loïs Schut	Bachelorstudent (2ejaars reguliere bachelor)
	Berna Toprak	Bachelorstudent (2ejaars reguliere bachelor)

Docenten (10.30 – 11.15 uur)

Voertaal: Nederlands

Panel	Genodigden	Functie
Docenten	Prof. dr. Hans Beentjes	Hoogleraar algemene Communicatiewetenschap
	Dr. Hajo Boomgaarden	Universitair Hoofddocent Politieke Communicatie
	Dr. Marieke Fransen	Universitair Docent Persuasieve Communicatie
	Dr. Eva van Reijmersdal	Universitair Docent Persuasieve Communicatie
	Dr. Joost Verhoeven	Docent Corporate Communicatie
	Drs. Simone de Droog	PhD-student met onderwijstaken

Opleidingscommissie (11.30 – 12.00 uur)

Voertaal: Nederlands

Panel	Genodigden	Functie
Opleidingscommissie	Prof. dr. Ed Tan	Voorzitter
	Dr. Wouter de Nooy	Docentlid
	Dr. Monique Timmers	Docentlid
	Jaap Lorier	Studentlid
	Hendrik-Jan Overmeer	Studentlid
	Olga Boekhoorn	Ombudsstudent

Examencommissie (12.45 – 13.30 uur)

Voertaal: Nederlands

Panel	Genodigden	Functie
Examencommissie	Dr. Marjolein Moorman	Voorzitter Examencommissie
Studieadviseurs	Dr. Richard van der Wurff	Lid Examencommissie en toetscoördinator
	Drs. Anna van der Putten	Ambtelijk secretaris Examencommissie
	Drs. Maaïke-Louise Bakker	Studieadviseur Graduate School of Communication
	Sarah de Jong, MA	Studieadviseur College of Communication
	Anke Koopmann, MSc	Studieadviseur College of Communication

Alumni (13.30 – 14.00 uur)

Voertaal: Nederlands

Panel	Genodigden	Functie
Alumni	Wenda Bolink, MSc	Alumna Master, diploma behaald in 2010, specialisatie Commerciële Communicatie & Voorlichting
	Maarten Bresser, MSc	Alumnus Master, diploma behaald in 2011, specialisatie Persuasive Communication
	Jean-Michel Kerkhoff, MSc	Alumnus Master, diploma behaald in 2010, specialisatie Commerciële Communicatie & Voorlichting
	Liedewij Trampe, MSc	Alumna Master, diploma behaald in 2007, specialisatie Commerciële Communicatie & Voorlichting
	Valentina Djoemai, BSc	Alumna Bachelor, diploma behaald in 2010
	Peter Evers, BSc	Alumnus Bachelor, diploma behaald in 2008

Eindgesprek management (14.30 – 15.30 uur)

Voertaal: Nederlands

Panel	Genodigden	Functie
Eindgesprek	Prof. dr. Peter Neijens	Directeur Graduate School of Communication
	Dr. Martine van Selm	Directeur College of Communication
	Dr. Sandra Zwier	Managing director Graduate School of Communication

Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader Communicatiewetenschap

---

Domein

De Communicatiewetenschap is een wetenschappelijke discipline die zich beweegt op het terrein van zowel de sociale- als de gedragswetenschappen. De discipline richt zich op de wetenschappelijke - theoretische en empirische - studie van de productie, inhoud, betekenissen en effecten van gemedieerde communicatie voor individuen, organisaties en samenlevingen.

Bachelor- en Masteropleidingen Communicatiewetenschap worden in Nederland aan vier Nederlandse universiteiten aangeboden: de Radboud Universiteit Nijmegen, de Universiteit Twente, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam.

In 1999 werd door de Visitatiecommissie Communicatiewetenschap voor Nederland en Vlaanderen geconstateerd dat de voornaamste inhoudelijke bestanddelen, de opbouw, de aangeboden opties en academische omgeving van de vier opleidingen nagenoeg op dezelfde lijn staan (Onderwijsvisitatie Communicatiewetenschap; VSNU, mei 1999, p. 9 en p. 15). Zeven jaar later werd door de Visitatiecommissie Communicatiewetenschap voor Nederland 2006 vastgesteld dat “de vier bezochte opleidingen [inmiddels] alle een eigen specialisatie en een eigen aanpak hebben ontwikkeld”, zodat er aldus de Commissie inmiddels “meer focus en meer eigenheid” was ontstaan (Onderwijsvisitatie Communicatiewetenschap; QANU, oktober 2006, p.25-26).

De bovenstaande conclusie blijft anno 2011 geldig; nog steeds hebben de vier opleidingen, naast een gemeenschappelijke noemer op het gebied van de opbouw en inhoud van het programma, een eigenheid die met name is te vinden in de specialisaties en de werkwijze van de afzonderlijke opleidingen.

De gezamenlijke uitgangspunten zijn:

- De bestudering van de productie, inhoud, betekenissen en effecten van gemedieerde communicatie voor individuen, organisaties en samenlevingen staat centraal in de opleidingen;
- De opleidingen zijn verankerd in het sociale- en gedragswetenschappelijke perspectief (of zo men wil: paradigma);
- In alle opleidingen staan communicatiewetenschappelijke theorievorming en empirisch onderzoek, en met name de integratie hiervan, centraal;
- Alle opleidingen beogen studenten te vormen tot professionals en onderzoekers in de media- en communicatiesector en aanverwante sectoren, danwel voor te bereiden op een hoger niveau van academische vorming.

De opleidingsspecifieke uitgangspunten zijn:

Radboud Universiteit Nijmegen

De Bacheloropleiding wordt in twee varianten aangeboden: als driejarig curriculum voor studenten met een vwo- of vergelijkbaar diploma en als verkort curriculum van 108 EC voor studenten met een aanverwant hbo-diploma. Naast de reguliere Bacheloropleiding worden minorprogramma's en keuzevakken aangeboden voor studenten van andere studierichtingen. De Bacheloropleiding heeft een jaarlijkse instroom van ongeveer 100 studenten. Het curriculum bestaat grotendeels uit een generiek programma, maar daarnaast brengen studenten eigen accenten aan in de keuze van de leerprojecten, van de minor en de invulling van praktijkoriëntatie en bachelorscriptie.

De éénjarige reguliere Master Communicatiewetenschap heeft een jaarlijkse instroom van ongeveer 75 studenten en kent twee varianten: *Media & Samenleving* en *Journalistiek & Media*. Daarnaast kunnen studenten Communicatiewetenschap kiezen voor de tweejarige Research Masteropleiding Social Cultural Science.

Universiteit Twente

De Universiteit Twente richt zich op de raakvlakken tussen mens en technologie, wat leidt tot een innovatieve en maatschappelijke relevante profilering. De universiteit heeft in het Bacheloronderwijs gekozen voor een onderwijsfilosofie die zich laat samenvatten met de drie O's: onderzoeken, ontwerpen en organiseren. Bachelorstudenten bekwamen zich in het uitvoeren en beoordelen van wetenschappelijk onderzoek, maar leren ook op systematische wijze oplossingen te ontwikkelen voor communicatieproblemen (ontwerpen) en effectief samen te werken met anderen binnen en buiten de eigen discipline (organiseren). Daarnaast heeft de opleiding nog twee inhoudelijke profielkenmerken: aandacht voor de organisatorische context van communicatie en voor ICT-toepassingen. De driejarige Bacheloropleiding bestaat uit een verplicht programma van 150 EC en een keuzeruimte van 30 EC. Deze keuzeruimte kunnen studenten invullen met: keuzevakken aan een binnenlandse of buitenlandse universiteit, een stage in binnen- of buitenland of één van de ca. 30 minors van de universiteit. De Bacheloropleiding wordt afgesloten met een volwaardig praktijkgericht onderzoek. De opleiding heeft een jaarlijkse instroom van ruim 70 studenten.

De éénjarige reguliere master Communication Studies heeft een jaarlijkse instroom van ca. 110 studenten en kent drie specialisaties: *Marketing Communication*, *Corporate Communication* en *New Media and Communication*. Elke specialisatie heeft een verplicht deel van 15 EC en een keuzeruimte van 15 EC. De Masteropleiding wordt afgerond met een zelfstandig wetenschappelijk afstudeeronderzoek van 30EC. De Universiteit Twente biedt een schakelprogramma aan van 60 EC voor studenten met een aanverwant hbo-diploma. Studenten die dit programma hebben afgerond, ontvangen geen Bachelordiploma, maar een premastercertificaat. Jaarlijst stromen ca. 90 studenten in.

Universiteit van Amsterdam

De Bacheloropleiding Communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam wordt in twee varianten aangeboden: als driejarig curriculum voor studenten met een vwo- of vergelijkbaar diploma en als verkort curriculum van anderhalf jaar voor studenten met een aanverwant hbo-diploma. Naast de reguliere Bacheloropleiding worden minorprogramma's en keuzevakken aangeboden voor studenten van andere studierichtingen. De Bacheloropleiding heeft een jaarlijkse instroom van ruim 500 studenten. Het curriculum bestaat grotendeels uit een generiek programma, maar daarnaast is het mogelijk om eigen accenten aan te brengen, zowel op communicatiewetenschappelijk gebied (door de stage en verdiepingsvakken), als daarbuiten (door de keuzeruimte).

De Universiteit van Amsterdam biedt meerdere Masteropleidingen Communicatiewetenschap aan, die grotendeels in het Engels worden aangeboden. De éénjarige reguliere Master in Communication Science heeft een jaarlijkse instroom van ongeveer 350 studenten (waarvan zo'n 15% internationale studenten) en omvat vier specialisaties: *Corporate Communication*, *Persuasive Communication*, *Political Communication* en *Youth & Media*. Als enige in Nederland wordt er voorts een tweejarige Research Master opleiding Communication Science aangeboden (QANU-geaccrediteerd) en is er een internationale Master '*Journalism, Media and Globalisation*' die gezamenlijk met Britse, Deense en Duitse universiteiten wordt aangeboden (tevens QANU-geaccrediteerd).

Vrije Universiteit Amsterdam

De Bacheloropleiding Communicatiewetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam is een driejarig programma. Naast brede vakken op het gebied van Communicatiewetenschap, waaronder een inleiding Communicatiewetenschap (10EC), en vakken waarin veel aandacht is voor communicatiewetenschappelijk relevante vaardigheden (werkgroepen / projecten en BA thesis, in totaal 40 EC), wordt er in de Bacheloropleiding Communicatiewetenschap meer specifieke aandacht besteed aan politieke communicatie (10 EC), organisationele communicatie (10 EC), marketing & persuasieve communicatie (10 EC), mediapsychologie (10 EC) en interpersoonlijke communicatie (10 EC). Hiernaast krijgen studenten vakken op het gebied van methoden & technieken (20 EC), algemeen verbredende vakken op het gebied van sociale wetenschappen (30 EC), en is er een door studenten zelf in te vullen profileringsruimte (30 EC). De Bacheloropleiding Communicatiewetenschap kent een gestage groei en kent de afgelopen twee jaar een instroom van 150 tot 180 studenten.

De Masteropleiding Communicatiewetenschap is grotendeels Engelstalig, en kent een instroom van rond de 100 studenten. Net als de Bachelor is er in de Master veel aandacht voor de ontvanger in het communicatieproces, voor de effecten van communicatie, voor communicatie binnen een publieke, organisationele en interpersoonlijke context, en voor, veelal kwantitatief, onderzoek naar communicatieprocessen. Naast methoden & technieken (5 EC) en een onderzoeksgerichte thesis (25 EC), kunnen studenten in de Master zich specialiseren op een van de volgende drie gebieden: *marketing en voorlichting*, *organisationele communicatie* of *mediapsychologie*.

Doelstellingen Bacheloropleiding Communicatiewetenschap

De Bacheloropleiding Communicatiewetenschap in Nederland is een driejarige opleiding die thans aan vier Nederlandse universiteiten kan worden gevolgd: de Radboud Universiteit Nijmegen, de Universiteit Twente, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. Een succesvolle afronding ervan geeft recht op het voeren van de titel *Bachelor of Science*.

De Bacheloropleidingen aan alle vier de universiteiten stellen zich ten doel om studenten een academische opleiding te geven, waarvan de belangrijkste theorieën en methoden van onderzoek van de Communicatiewetenschap de pijlers vormen. De studenten moeten aan het einde van de opleiding beschikken over aantoonbare kennis en inzicht in de belangrijkste theorieën en onderzoeksliteratuur van het brede terrein van de Communicatiewetenschap. Daarnaast moeten ze vaardigheid hebben ontwikkeld in de gangbare methoden van empirisch onderzoek en data-analyse. Ook moeten ze zowel communicatievraagstukken als het eigen functioneren kritisch kunnen beoordelen. Het accent ligt hierbij op de toepassing van communicatiewetenschappelijke theorie en onderzoek bij het analyseren en oplossen van belangrijke maatschappelijke en professionele vraagstukken.

De Bacheloropleidingen Communicatiewetenschap vormen de studenten tot beginnende professionals in de media- en communicatiesector en aanverwante sectoren. Na afronding van de opleiding is de afgestudeerde theoretisch en methodisch toegerust om kennis en inzicht toe te passen, uit te breiden en te communiceren op een wijze die getuigt van basisacademische vorming en een professionele benadering. Na de bacheloropleiding is men dusdanig toegerust dat men zou kunnen instromen in een opleiding op Masterniveau binnen de Communicatiewetenschap of -indien vereist na een kort schakelprogramma-aanverwante disciplines.

Doelstellingen Masteropleiding Communicatiewetenschap

De Masteropleiding Communicatiewetenschap in Nederland is een éénjarige opleiding die thans kan worden gevolgd aan dezelfde Nederlandse universiteiten als waar een Bacheloropleiding Communicatiewetenschap kan worden gevolgd. Een succesvolle afronding ervan geeft recht op het voeren van de titel *Master of Science*.

De Masteropleidingen aan alle vier de universiteiten stellen zich ten doel om studenten een gevorderde academische opleiding te geven, waarvan de belangrijkste theorieën en methoden van onderzoek van de Communicatiewetenschap de pijlers vormen. De student beschikt bij aanvang van de opleiding over aantoonbare kennis en inzicht in de belangrijkste theorieën, heeft de basisvaardigheden in de gangbare methoden van empirisch onderzoek en data-analyse en kan kritisch reflecteren op communicatievraagstukken en het eigen functioneren. In de Masteropleiding worden deze kwalificaties verdiept op een dusdanige wijze dat de student gespecialiseerde kennis van theorievorming en onderzoeksliteratuur opdoet op één of meerdere terreinen van de Communicatiewetenschap; vaardigheid in methoden van empirisch onderzoek dusdanig ontwikkelt dat hij/zij in staat is om een zelfstandige bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van nieuwe kennis op een -afgebakend- terrein van het vakgebied; en kritisch kan reflecteren op communicatievraagstukken, de eigen kennisbijdrage en het eigen functioneren.

De Masteropleidingen Communicatiewetenschap vormen studenten met een relevante Bacheloropleiding tot professionals en academisch geschoolde onderzoekers in de media- en communicatiesector en aanverwante sectoren. Na afronding van de opleiding is men theoretisch en methodisch toegerust om kennis en inzicht te integreren, nieuwe kennis te ontwikkelen en te communiceren op een wijze die van gedegen academische vorming en professionele benadering getuigt. Eveneens is men dusdanig toegerust dat men een opleiding op PhD-niveau binnen de Communicatiewetenschap of aanverwante disciplines zou kunnen aanvangen.

De Masteropleidingen Communicatiewetenschap onderscheiden zich op drie manieren van de Bacheloropleidingen:

- In de Bacheloropleidingen ligt de nadruk op algemene academische vorming en het verwerven van basisinzichten in de Communicatiewetenschap in haar volle breedte. In de Masteropleidingen verschuift het accent naar het kennismaken van en leren bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe kennis en inzichten op een deelgebied van de Communicatiewetenschap;
- Waar in de Bacheloropleidingen grotendeels wordt gewerkt met smaller gedefinieerde en aangereikte probleemgebieden, werken Masterstudenten zelfstandiger aan meer complexe problemen.
- In de Bacheloropleidingen vormen maatschappelijke vraagstukken en problemen uit de communicatiepraktijk het startpunt om theorie en onderzoek te behandelen; in de Master wordt meer vanuit wetenschappelijke vraagstukken gewerkt.

Eindtermen Bacheloropleidingen

In de eindtermen van de Bacheloropleidingen Communicatiewetenschap (zie Tabel 1 voor beschrijving) staan drie elementen centraal. Het is allereerst een *academische* opleiding op basisniveau. Dat wil zeggen dat het gaat om: het verwerven, verwerken en toepassen van kennis en inzichten op het terrein van de Communicatiewetenschap; de academische vaardigheden die nodig zijn om vakliteratuur te vinden, te verwerken en daarover te rapporteren; het zelfstandig uitvoeren van eenvoudig onderzoek; en om een academische attitude die nodig is om te kunnen reflecteren op communicatievraagstukken en op het eigen handelen.

In de tweede plaats zijn de Bacheloropleidingen Communicatiewetenschap *sociale- en gedragswetenschappelijke opleidingen*. Dat houdt in dat er wordt gestreefd naar kennis en inzicht van sociale- en gedragswetenschappelijke methoden van onderzoek en de vaardigheid om die kennis in onderzoek toe te passen.

Tot slot zijn de eindtermen van de Bacheloropleidingen Communicatiewetenschap *breed* in de zin dat wordt verondersteld dat na voltooiing er kennis van en inzicht in het totale domein van de Communicatiewetenschap is. Er wordt dus in de Bacheloropleidingen niet gekozen voor specialisatie, hoewel studenten wel individuele accenten kunnen aanbrengen. De brede opzet kwalificeert de student voor verschillende Masteropleidingen op het terrein van de Communicatiewetenschap en -indien vereist na een kort schakelprogramma- aanverwante wetenschappen.

Tabel 1: Eindtermen Bacheloropleidingen Communicatiewetenschap

Studenten hebben na afronding van de opleiding kennis over en inzicht in

1. de belangrijkste communicatiewetenschappelijke theorieën, stromingen en empirische bevindingen;
2. de voornaamste communicatiemiddelen (kranten, televisie, radio, tijdschriften, internet etc.) binnen maatschappelijke en organisatorische communicatiestelsels;
3. de onderzoeksdesigns en de gangbare methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk communicatieonderzoek.

Studenten hebben na afronding van de opleiding de vaardigheden om:

1. vakliteratuur te vinden, te verwerken en te beoordelen;
2. helder schriftelijk en mondeling te rapporteren over communicatievraagstukken;
3. communicatieproblemen te analyseren en te vertalen in onderzoekbare vraagstellingen en een eenvoudig onderzoek zelfstandig uit te voeren.

Studenten hebben na afronding van de opleiding een attitude:

1. die analytisch is ten aanzien van communicatievraagstukken in de maatschappij;
2. die besef laat zien van de maatschappelijke rol van communicatiewetenschap en de communicatiewetenschapper, alsmede van de ethische aspecten van de beroepsuitoefening.

Eindtermen Masteropleidingen

In de eindtermen van de Masteropleidingen Communicatiewetenschap (zie Tabel 2 voor beschrijving) staan eveneens drie elementen centraal. Het is allereerst een *academische* opleiding op *gevorderd niveau*. Dat wil zeggen dat het gaat om het verwerven, verwerken en toepassen van kennis en inzichten op gespecialiseerd niveau van (een deel)terrein van de Communicatiewetenschap; de academische vaardigheden die nodig zijn om zelfstandig communicatiewetenschappelijk onderzoek op te zetten, uit te voeren en daarover te rapporteren volgens de geldende disciplinaire standaarden; en om een academische attitude die gericht is op kritisch-analytisch reflecteren op communicatievraagstukken; wetenschappelijke integriteit; en besef van de eigen beperkingen en de bereidheid tot het herzien van de eigen standpunten.

In de tweede plaats zijn de Masteropleidingen Communicatiewetenschap *sociale- en gedragswetenschappelijke opleidingen*. Dat houdt in dat er wordt gestreefd naar kennis en inzicht van sociale- en gedragswetenschappelijke methoden van onderzoek en de vaardigheid om een zelfstandige bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van nieuwe kennis op het vakgebied.

Tot slot zijn de eindtermen van de Masteropleidingen Communicatiewetenschap *gespecialiseerd* in de zin dat wordt verondersteld dat na voltooiing er kennis is van en inzicht in een specifiek deelgebied van Communicatiewetenschap. Er wordt in de Masteropleidingen dus bewust gekozen voor specialisatie, hoewel een gedeelte van het curriculum veelal ook gezamenlijk is met specialisaties in andere deelgebieden van de Communicatiewetenschap.

Tabel 2: Eindtermen Masteropleidingen Communicatiewetenschap

Studenten hebben na afronding van de opleiding kennis over en inzicht in:

1. theorievorming en empirische bevindingen op gespecialiseerd niveau op een van de deelterreinen van de Communicatiewetenschap;
2. onderzoeksdesigns en methoden en technieken van onderzoek op gevorderd academisch niveau van een van de deelterreinen van de Communicatiewetenschap.

Studenten hebben na afronding van de opleiding vaardigheden om:

1. de resultaten van communicatiewetenschappelijk onderzoek analytisch en kritisch te evalueren;
2. zelfstandig communicatiewetenschappelijk onderzoek op te zetten, uit te voeren en daarover te rapporteren volgens de geldende disciplinaire standaarden.

Studenten hebben na afronding van de opleiding een attitude:

1. die analytisch en kritisch is ten aanzien van communicatievraagstukken in de wetenschap en de maatschappij;
2. die wetenschappelijke integriteit uitstraalt, die tot uitdrukking komt in bijvoorbeeld het besef van de eigen beperkingen en de bereidheid tot het herzien van de eigen standpunten.

Academische en professionele maatstaven

Academische maatstaven

De opleidingen Communicatiewetenschap in Nederland zijn niet alleen alle QANU-geaccrediteerd, maar eveneens is een groot deel van de docenten van de opleidingen lid van de KNAW-erkende onderzoeksschool *NEScOR*. Dit betekent dat een groot deel van de docenten van de opleidingen gepromoveerd is en eigen onderzoek verricht.

In 2008 concludeerde de internationale commissie verantwoordelijk voor de onderzoeksvisite Communicatiewetenschap in Nederland dat “communication science in the Netherlands as a leading center not only in Europe but worldwide” en dat “Research programs have achieved or are on their way to achieving highly competitive status internationally”. De wetenschappelijke staf publiceert in de vooraanstaande wetenschappelijke internationale tijdschriften van het vakgebied, presenteert papers op de internationale gezaghebbende conferenties, en er zijn vele internationale samenwerkingsverbanden.

De doelstellingen van de bachelor en masteropleidingen zijn geënt op de *Dublin descriptors*. Inhoudelijk sluit Communicatiewetenschap Nederland aan bij de doelstellingen en praktijken van de International Communication Association (ICA) en de International Association for Media and Communication Research (IAMCR). De opleidingen maken ook onderdeel uit van internationale netwerken op deelgebieden van het vakgebied, zoals dat van de persuasieve communicatie, politieke communicatie, en het communicatiewetenschappelijk ontwerp.

Een wetenschappelijk directeur of decaan, en vaak ook een opleidingsdirecteur of -manager ziet toe op de academische kwaliteit van het onderwijs. Van alle docenten wordt kwalificering voor BKO (basiskwalificatie Onderwijs) vereist en er worden studentenevaluaties verzameld van alle individuele modules.

Professionele maatstaven

Het beroepsveld van afgestudeerde Masterstudenten varieert. Alumnionderzoek laat zien dat afgestudeerden werk vinden in beleids-, onderzoeks- en communicatiefuncties binnen media- en communicatieorganisaties, bij onderzoeksinstituten en onderzoeksbureaus, bedrijven en instellingen. Daarnaast zijn zij werkzaam bij overheden en universiteiten en in adviesfuncties. Het contact met alumni en met het werkveld wordt onderhouden via alumnikringen, werkveldcommissies waarin representanten uit de maatschappij zitting hebben en via de stage-instellingen waar bachelorstudenten hun stageperiode doorlopen.

Bijlage 4: Overzicht eindtermen per opleiding

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap

Eindtermen bacheloropleiding Communicatiewetenschap

Overkoepelende eindterm

Afgestudeerden van de bachelor Communicatiewetenschap (hierna: de bachelor) kennen en begrijpen communicatiewetenschappelijke theorieën over de breedte van het vakgebied; kunnen niet te complexe wetenschappelijk en/of maatschappelijk relevante vraagstellingen formuleren; niet al te complexe processen van gemedieerde communicatie in theoretische termen analyseren en (alleen en in samenwerking) empirisch onderzoeken; daarbij relevante ethische en maatschappelijke aspecten betrekken; en onderzoek helder mondeling en schriftelijk communiceren naar vakgenoten en leken. Zij stellen zich analytisch, kritisch, en professioneel op.

Deze overkoepelende eindterm is in vijf generieke eindtermen en een groot aantal specifieke eindtermen vertaald. Deze bijlage geeft een overzicht van de generieke en bijbehorende specifieke eindtermen, uitgesplitst naar kennis en inzicht, vaardigheden, geïntegreerde competenties, en attituden. De eindtermen van de bacheloropleiding sluiten aan op de internationale Dublin descriptoren (zie paragraaf 2.1.3 van het zelfevaluatierapport).

Eerste eindterm: Communicatiewetenschappelijke kennis en inzicht

De afgestudeerde bachelor kent en begrijpt belangrijke communicatiewetenschappelijke theorieën over de breedte van het vakgebied; kan niet al te complexe processen van gemedieerde communicatie in theoretische termen analyseren; kan daarbij relevante ethische en maatschappelijke aspecten bespreken.

Deze generieke eindterm valt in de volgende specifieke eindtermen uiteen:

- a. *Kennis en inzicht*. De bachelor begrijpt (heeft kennis van en inzicht in):
  - de belangrijkste theorieën binnen het vakgebied;
  - de werking (mogelijkheden, beperkingen, effecten) van gemedieerde communicatie;
  - de structuur en ontwikkeling van het medialandschap;
  - de productie van media(inhouden);
  - ethische en normatieve aspecten verbonden aan de rol van media en gemedieerde communicatie in de maatschappij;
  - de grondslagen, geschiedenis en structuur van het vakgebied (benaderingen en paradigma's);
  - de samenhang met andere vakgebieden;
  - de maatschappelijke en wetenschappelijke context waarbinnen het vakgebied zich heeft ontwikkeld.
- b. *Bekwaamheden en vermogens*. De bachelor kan:
  - in termen van theorie denken en redeneren en een theoretisch kader opstellen
  - niet al te complexe wetenschappelijke publicaties binnen het vakgebied begrijpen, plaatsen en kritisch bespreken; daarbij overeenkomsten, raakvlakken en verschillen tussen communicatiewetenschappelijke theorieën benoemen;
  - theorieën en maatschappelijke processen van gemedieerde communicatie op een basis niveau van complexiteit met elkaar in verband brengen; daarbij het belang van de bijdrage van andere vakgebieden (h)erkennen;

- ethische aspecten en maatschappelijke consequenties van gemedieerde communicatie bespreken;
- een inhoudelijk standpunt innemen in een wetenschappelijk debat binnen het vakgebied.

Tweede eindterm: Onderzoekskennis en -bekwaamheden

De bachelor heeft aantoonbare kennis van en inzicht in de gangbare wijzen waarop binnen het vakgebied onderzoek wordt verricht, de onderdelen van het onderzoeksproces, en de gangbare methoden en technieken van onderzoek. De bachelor kan binnen een aangereikt kader niet al te complexe processen van gemedieerde communicatie empirisch onderzoeken.

Deze generieke eindterm valt in de volgende specifieke eindtermen uiteen:

- Kennis en inzicht.* De bachelor begrijpt (heeft kennis van en inzicht in):
  - (het belang) van de empirische cyclus en de belangrijkste onderdelen daarvan; onderzoeksstrategieën en het onderzoeksplan (inclusief de probleemstelling, deelvragen en hypothesen, de operationalisatie, het verschil tussen wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie);
  - de wijze waarop waarheidsvinding, theorie-vorming en gegevensverzameling plaatsvinden in het vakgebied en zich ontwikkelen;
  - de waarde van en verschillen tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek, en explorerend, hypothesetoetsend en interpretatief onderzoek;
  - de belangrijkste kenmerken van standaard kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden: surveys en schaalconstructie, experiment, desk-research, kwantitatieve en kwalitatieve inhoudsanalyse, literatuuronderzoek, diepte-interviews, focusgroepen en parti-ciperende observatie;
  - de belangrijkste kenmerken van kwantitatieve data-analyse met behulp van beschrijvende en inferentiële statistiek; de belangrijkste kenmerken van kwalitatieve data-analyse;
  - de vooronderstellingen van standaardmethoden van data-analyse en van het belang daarvan;
  - de eisen die aan sociaalwetenschappelijk onderzoek worden gesteld en het belang daarvan;
  - de wetenschappelijke praktijk en de belangen die daarbij spelen;
  - de verschillende rollen die professionals in de maatschappij spelen;
  - de ethische en maatschappelijke aspecten van wetenschappelijk denken en handelen.
- Bekwaamheden en vermogens.* De bachelor kan:
  - onderzoek op waarde schatten; onderzoek beoordelen op gebruikte methoden en technieken; kan resultaten kritisch bespreken;
  - in woorden de essentie en het belang van verschillende onderzoeksfasen en behandelde methoden en technieken uitleggen; een gebruikte onderzoeksmethode rechtvaardigen;
  - een niet te complex onderzoeksplan opstellen; een probleemstelling formuleren en in deelvragen vertalen;
  - literatuuronderzoek doen;
  - binnen een aangereikt kader (vraag, opzet, theorie) begrippen operationaliseren; een niet te complexe vragenlijst, codeboek, experiment, en topic lijst opstellen; relevante kwantitatieve en kwalitatieve gegevens verzamelen; de resultaten bediscussiëren; en conclusies trekken;

- met behulp van SPSS/PASW Statistics beschrijvende statistische technieken, schaalcon-structietechnieken en inferentiële statistische technieken toepassen op data die voldoen aan standaardassumpties;
  - met software voor kwalitatieve data-analyse een eenvoudige analyse uitvoeren aan de hand van de gefundeerde theorie benadering.
- c. *Ervaring en vaardigheden*. De bachelor:
- heeft enige ervaring opgedaan (geoefend) met het doorlopen van de empirische cyclus; vaardigheid in het toepassen van kwantitatieve en kwalitatieve methoden en technieken van onderzoek.

Derde eindterm: Academische vaardigheden

De bachelor kent de academische regels, routines en conventies met betrekking tot het verzamelen en presenteren van informatie en kan die zelfstandig toepassen. De bachelor kan op een basis niveau van complexiteit binnen het vakgebied op academisch niveau redeneren, argumenteren en analyseren. De bachelor kan op academisch niveau samenwerken aan niet al te complexe problemen, en bevindingen helder en in academische stijl mondeling en schriftelijk presenteren aan vakgenoten en leken.

Deze generieke eindterm valt in de volgende specifieke eindtermen uiteen:

- a. *Kennis en inzicht*. De bachelor begrijpt (heeft kennis van en inzicht in het hoe en waarom van):
- de APA-systematiek;
  - relevante wetenschappelijke bronnen (waaronder verschillende soorten tijdschriften), bibliotheken, bibliografieën en databases;
  - de opbouw (structuur) van verschillende typen wetenschappelijke publicaties en mondelinge presentaties;
  - studeervaardigheden, projectmatig werken, en samenwerkingsprocessen.
- b. *Bekwaamheden en vermogens*. De bachelor kan:
- logisch redeneren; een argumentatie opbouwen, en daarbij gebruik maken van verschillende redeneerwijzen, theorieën en kwantitatieve en kwalitatieve gegevens; verschillende redeneerwijzen (inductie, deductie, analogie, enz.) in het vakgebied herkennen en analyseren;
  - niet te complexe verschijnselen of problemen in deelementen uiteenrafelen, elementen samenvoegen tot een samenhangend geheel (theorie, interpretatie, model), een algemene beschouwingwijze toespitsen op afzonderlijke gevallen, en daarbij op verschillende abstractieniveaus werken;
- c. *Ervaring en vaardigheden*. De bachelor:
- kan zich helder mondeling en schriftelijk uitdrukken;
  - is vaardig in het (zelfstandig) gebruik van computers (inclusief Word, Excel en PowerPoint) en het internet;
  - heeft voldoende kennis van en ervaring met de Engelse taal om de gebruikelijke wetenschappelijke literatuur in het Engels te kunnen lezen;
  - kan relevante literatuur opzoeken;
  - kan in een team werken aan vraagstukken op een basis niveau van complexiteit; heeft inzicht in en kan omgaan met teamrollen en sociale dynamiek;
  - kan projectmatig werken: bezit pragmatisme en verantwoordelijkheidsbesef; kan omgaan met beperkte bronnen; kan omgaan met risico's; kan compromissen sluiten;

- kan informatie, ideeën en oplossingen op een basis niveau van complexiteit op een duidelijke manier mondeling en schriftelijk overbrengen op een publiek bestaande uit vakgenoten of mensen met een vergelijkbare kennis en ervaring (dat wil zeggen, kan een wetenschappelijke paper en onderzoeksverslag schrijven; kan schriftelijk en mondeling een wetenschappelijk debat voeren);
- kan een maatschappelijk/professionele *position paper* schrijven; kan een mondelinge presentatie voor peers en voor geïnteresseerde leken houden).

Vierde eindterm: Probleemoplossend vermogen

Kan op een wetenschappelijke wijze maatschappelijk en/of wetenschappelijk relevante problemen op een basis niveau van complexiteit formuleren, onderzoeken en oplossen en daarbij creatief omgaan met het vakgebied.

Deze generieke eindterm valt in de volgende specifieke eindtermen uiteen:

- a. *Kennis en inzicht*. De bachelor begrijpt (heeft kennis van en inzicht in):
  - de relatie tussen onderzoek en advies en in de kenmerken van goede aanbevelingen.
- b. *Bekwaambeden en vermogens*. De bachelor kan:
  - onderzoek binnen de discipline op wetenschappelijke bruikbaarheid schatten;
  - onderzoek binnen de discipline op praktische bruikbaarheid schatten;
  - het belang inzien van andere disciplines (interdisciplinariteit);
  - een relatief eenvoudig wetenschappelijk probleem formuleren en onderzoeken;
  - binnen een aangereikt kader vanuit een theoretische invalshoek een onderzoeksvraag afleiden uit een niet te complex of relatief bekend maatschappelijk/praktijk probleem, en deze vraag onderzoeken;
  - op basis van de uitkomsten van het onderzoek enige suggesties doen voor de oplossing van dat probleem;
  - creatief omgaan met het vakgebied.
- c. *Geïntegreerde competenties*. De bachelor:
  - kan binnen een aangereikt kader kennis, inzicht en vaardigheden toepassen om niet te ingewikkelde problemen op te lossen in relatief bekende omstandigheden binnen een disciplinaire context; kan op dit niveau kennis integreren; kan op basis van relatief complete data een beredeneerd oordeel vormen;
  - heeft een systematische aanpak, gekenmerkt door de ontwikkeling en het gebruik van theorieën, modellen en samenhangende interpretaties op een basis niveau van complexiteit; stelt adequate vragen en heeft een kritisch-constructieve houding bij het analyseren en oplossen van niet te complexe problemen in het vakgebied; kan een oordeel vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
  - kan een niet te complex of relatief bekend maatschappelijk/praktijk probleem in theoretische termen vertalen, op basis van beschikbare kennis mogelijke oorzaken en oplossingen van dit probleem identificeren en verhelderen, en enige suggesties doen voor mogelijke oplossingen.

Vijfde eindterm: Academische houding

De bachelor kan op het eigen denken en handelen reflecteren; en redelijk zelfstandig leren. De bachelor stelt zich analytisch, kritisch, en professioneel op.

Deze generieke eindterm valt in de volgende specifieke eindtermen uiteen:

- a. *Kennis en inzicht*. De bachelor begrijpt (heeft kennis van en inzicht in het hoe en waarom van):
- academische attitudes, reflectie, en zelfsturend leren.
- b. *Bekwaamheden en vermogens*. De bachelor kan:
- kritisch reflecteren op eigen denken, beslissen en handelen en dit daarmee bijsturen;
  - eigen aannames ter discussie stellen;
  - eigen kennisdelen signaleren;
  - reflecteren op het eigen studietraject en de (beoogde) loopbaanontwikkeling;
  - redelijk zelfstandig door studie kennis herzien en uitbreiden.
- c. *Attituden*. De bachelor:
- is nieuwsgierig en heeft een analytische houding; gaat actief op zoek naar structuur en samenhang in relevante vakgebieden;
  - heeft de wil en bereidheid om te leren;
  - is kritisch en a-dogmatisch;
  - stelt vraagtekens bij aannames, inclusief eigen aannames;
  - schat realistisch de eigen mogelijkheden en beperkingen in;
  - kan omgaan met de relatieve onzekerheid van wetenschappelijke inzichten;
  - is professioneel;
  - heeft ambitie; is betrouwbaar, betrokken, nauwkeurig, vasthoudend en streeft naar zelf-standigheid.

Verbinding tussen de eindtermen van de bacheloropleiding en de Dublin descriptor

Aansluiting eindtermen en Dublin descriptor			
Eindtermen opleiding zoals opgenomen in Onderwijs- en Examenregeling	Dublin descriptor	Kwalificaties bachelor	Modulen
1 Communicatiewetensch. kennis en inzicht	1. Kennis en inzicht	De afgestudeerde Bachelor heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	Inleiding in de Communicatiewetenschap; Medialandschap; de vier Domeinmodulen (DCW1-4); de Topics en Communicatie-ethiek
2 Onderzoekskennis en bekwaamheden	2. Toepassen kennis en inzicht	De afgestudeerde Bachelor is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	Methoden van Communicatieonderzoek en Beschrijvende Statistiek; Wetenschapsfilosofie en Methodologie; Inferentiële Statistiek; Kwalitatief Onderzoek en de drie Onderzoekspractica
3 Academische vaardigheden	2. Toepassen kennis en inzicht	De afgestudeerde Bachelor is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	Tutoraat; Communicatieadvies & Onderzoek in de praktijk; Inleiding in de Communicatiewetenschap; Medialandschap; de vier Domeinmodulen (DCW1-4); Communicatie-ethiek; de Topics en Methoden van Communicatieonderzoek en Beschrijvende Statistiek
	4. Communicatie	De afgestudeerde Bachelor is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	
	5. Leervaardigheden	De afgestudeerde Bachelor bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	
4 Probleemoplossend vermogen	2. Toepassen kennis en inzicht	De afgestudeerde Bachelor is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	Stage en het Afstudeerproject
5 Academische houding	3. Oordeelsvorming	De afgestudeerde Bachelor is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	Komt bij alle modulen aan bod. De monitoring vindt plaats in het Tutoraat
	5. Leervaardigheden	De afgestudeerde Bachelor bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	

Masteropleiding Communication Science

Eindtermen masteropleiding Communication Science

De master Communication Science kent zes eindtermen. Deze vormen de kern van het programma. Studenten moeten aan het einde van de studie aan deze zes eindtermen afzonderlijk voldoen om een diploma te mogen krijgen. Om de interpretatie en toepassing van deze eindtermen te vergemakkelijken, zijn deze eindtermen nader gespecificeerd in de Toelichting.

Expertise in a specific field of communication

1. Knowledge and Understanding: Have up-to-date knowledge and a thorough understanding of a specific field of Communication.
2. Skills and Abilities: Are able to develop their knowledge and understanding of theories and empirical phenomena in a specific field in Communication through independent study and analysis.

Expertise in empirical research

3. Knowledge and Understanding: Have proper knowledge and a sound understanding of standard research designs and methods.
4. Skills and abilities: Are able, independently and on their own, to set up, conduct, report and interpret standard (RM: advanced) academic research.

Academic abilities and attitudes

5. Abilities: Are able to analyze complex theoretical, professional and social problems in new or unfamiliar environments, to formulate judgments with incomplete data, and to communicate findings clearly and unambiguously to specialist and non-specialist audiences.
6. Attitude: Accept that scientific knowledge is always 'work in progress' and that arguments must be considered and conclusions drawn on the basis of empirical results and valid criticism.

Toelichting: nadere specificatie van de eindtermen

Om de interpretatie en toepassing van de eindtermen te vergemakkelijken, zijn deze nader gespecificeerd.

Expertise in a specific field of communication

1. Knowledge and understanding of a specific field of communication science

- 1.1 Have up-to-date knowledge and a thorough understanding of the main theories and research findings in one of the tracks Corporate Communication, Persuasive Communication, Political Communication or Youth and Media.
- 1.2 Have proper knowledge and a sound understanding of the foundations of the specific field, its structure, its relations with other fields and disciplines, and the potential contribution of other disciplines to the field.

2. Skills and abilities in a specific field of communication science

- 2.1 Are able to understand, review and critically discuss (new) scientific publications in the field.

- 2.2 Are able to integrate different concepts and findings into new theoretical frameworks and hypotheses.
- 2.3 Are able to relate theory and actual processes of mediated communication at advanced levels, and analyze and interpret current phenomena accordingly.
- 2.4 Are able to discuss and reflect on the ethical and normative aspects of (research on) relevant processes of mediated communication, including the social responsibilities of professional researchers and academic professionals.

Expertise in empirical research

3. Knowledge and understanding of research methods in the field of communication science

- 3.1 Have proper knowledge and a sound understanding of standard research designs and methods, including their value and limitations.
- 3.2 Have proper knowledge and a sound understanding of standard techniques for data analysis.

4. Research skills and abilities in the field of communication science

- 4.1 Are able to formulate research questions and hypotheses for standard empirical studies
- 4.2 Are able to develop a research plan, choose appropriate and suitable research designs and methods for standard empirical studies, and justify the underlying choices.
- 4.3 Are able to assess the validity and reliability of standard empirical research, and to judge the scientific and professional value of findings from standard empirical research.
- 4.4 Are able to apply standard empirical research methods.

Academic abilities and attitudes

5. Academic abilities

- 5.1 Are able to apply abstract models and analytic approaches to new or unfamiliar cases.
- 5.2 Are able to develop, present and justify arguments with theoretical and empirical knowledge.
- 5.3 Are able to integrate knowledge into a comprehensive analysis of complex or multidisciplinary issues.
- 5.4 Are able to formulate judgements with incomplete or limited information.
- 5.5 Can communicate their conclusions, and the knowledge and rationale underpinning these, to specialist and non-specialist audiences clearly and unambiguously.

6. Academic attitudes

- 6.1 Regularly assess their own assumptions, strengths and weaknesses critically.
- 6.2 Accept that scientific knowledge is always 'work in progress' and that something regarded as 'true' may be proven to be false, and vice-versa.
- 6.3 Are keen to acquire new knowledge, skills and abilities.
- 6.4 Are willing to share and discuss arguments, results and conclusions, including submitting one's own work to peer review.
- 6.5 Are convinced that academic debates should not be conducted on the basis of rhetorical qualities but that arguments must be considered and conclusions drawn on the basis of empirical results and valid criticism.

Descriptor/Qualification	Related End terms Master Communication Science
<p>Knowledge and understanding: provides a basis or opportunity for originality in developing or applying ideas, often in a research context</p>	<p>Expertise in the field: 1.1, 1.2 , 2.1 through 2.4 Expertise in empirical research: 3.1 through 4.4 Abilities and attitudes: 5.1, 6.1 through 6.3</p>
<p>Applying knowledge and understanding: through problem solving abilities [applied] in new or unfamiliar environments within broader (or multidisciplinary) contexts</p>	<p>Abilities: 5.1 through 5.5</p>
<p>Making judgements: demonstrates the ability to integrate knowledge and handle complexity, and formulate judgements with incomplete data</p>	<p>Expertise in the field: 2.1, 2.2 Abilities 5.1 through 5.5</p>
<p>Communication: of their conclusions and the underpinning of knowledge and rationale (restricted scope) to specialist and non-specialist audiences (monologue)</p>	<p>Expertise in the field: 2.4 Abilities and attitudes: 5.5, 6.1 through 6.5</p>
<p>Learning skills: study in a manner that may be largely self-directed or autonomous</p>	<p>Expertise in empirical research: 4.1 through 4.4 Attitudes: 6.1 through 6.5</p>

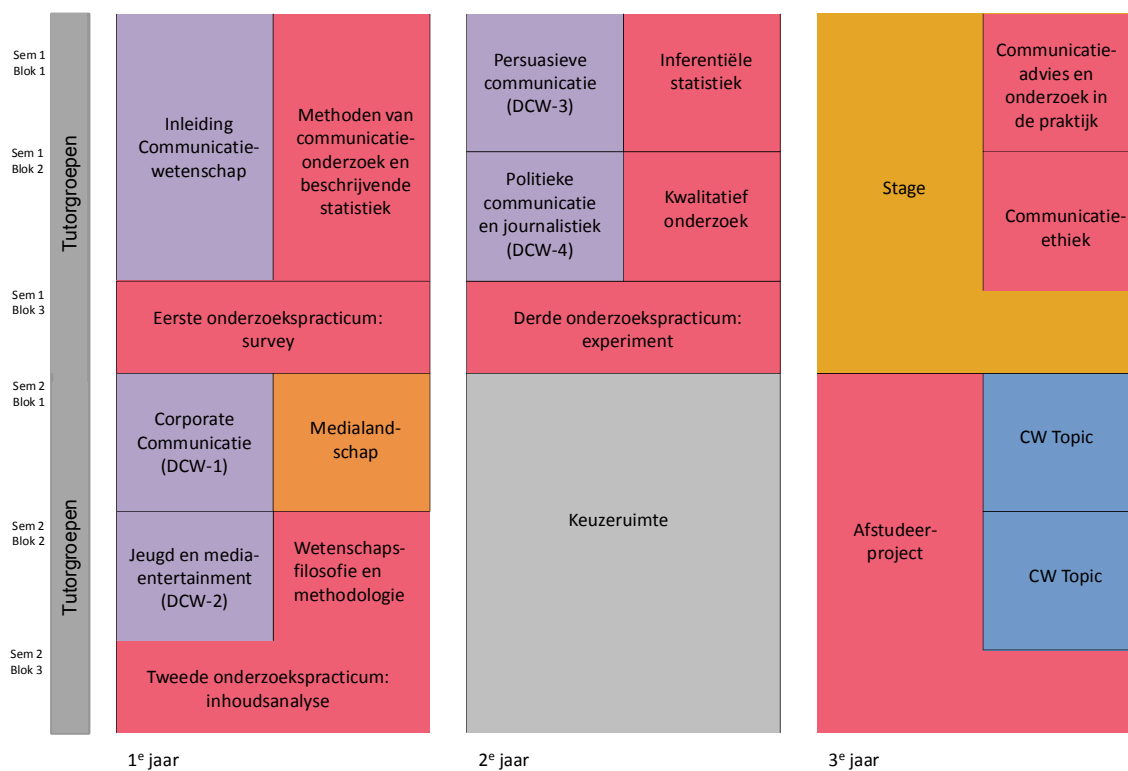

Bijlage 5: Curricula

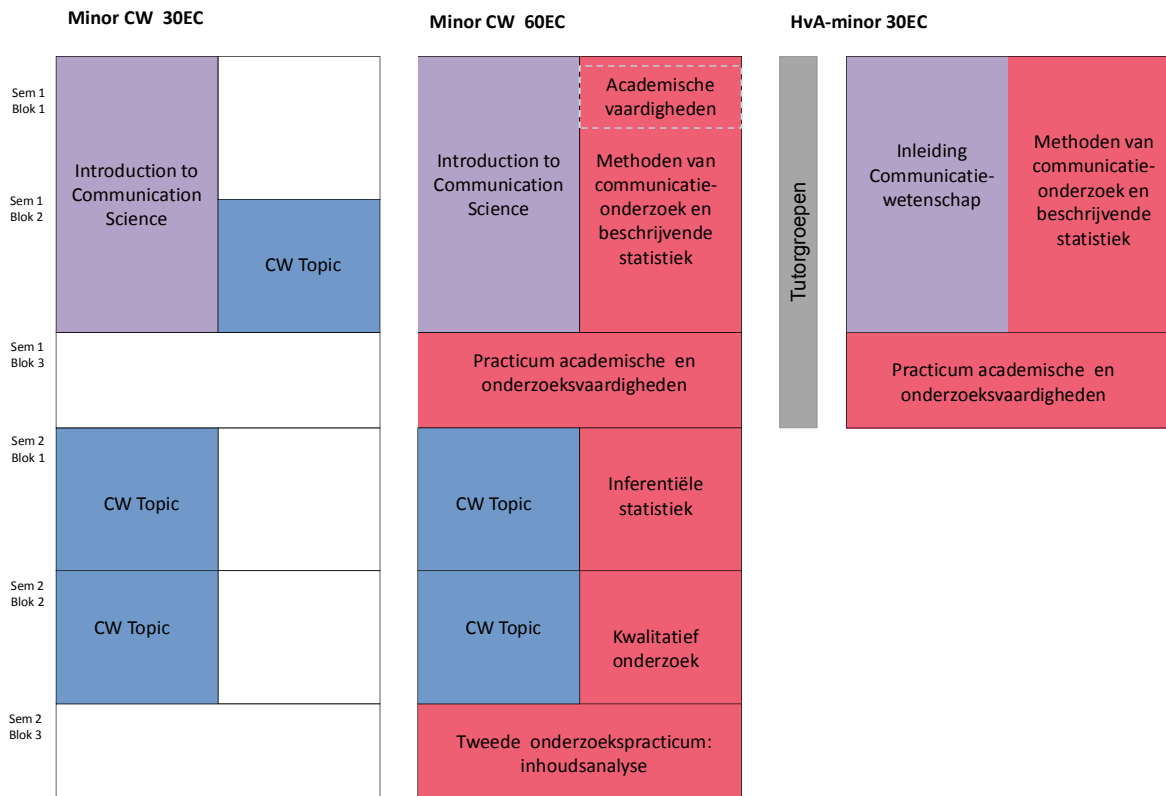
Curriculum van de bacheloropleiding Communicatiewetenschap

Schematisch programmaoverzicht bacheloropleiding

Minorprogramma's Communicatiewetenschap

Het College of Communication biedt twee minorprogramma's aan voor studenten met een wo-propedeuse; een programma van 30 studiepunten en een programma van 60 studiepunten. Daarnaast wordt er, in samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam (HvA), een programma aangeboden voor geselecteerde hbo-studenten van de opleidingen *Media, Informatie en Communicatie* en *Sport, Management en Ondernemen* van de HvA. Hieronder worden de programma's schematisch weergegeven.

Honours- en excellentieprogramma

Aan excellente bachelorstudenten wordt de mogelijkheid geboden om een honours- of een excellentieprogramma te volgen. De exacte invulling van deze programma's komt in overleg met de tutor en studieadviseur tot stand.

Het Honoursprogramma CW bestaat in ieder geval uit de volgende onderdelen:

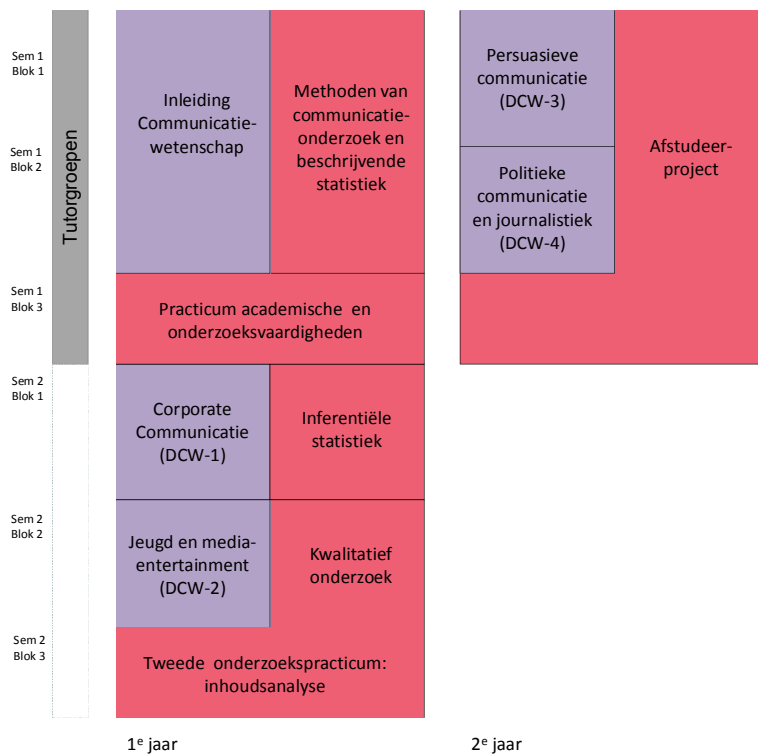
- een extra CW Topic (6 studiepunten);
- een verzaamd afstudeerproject (2 studiepunten extra);
- twee interdisciplinaire modules (2 x 6 studiepunten);
- een Excellentiemodule CW (12 studiepunten).

Het Excellentieprogramma CW bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- één of twee extra CW Topics (6 of 2 x 6 studiepunten);
- een verzaamd afstudeerproject (2 studiepunten extra);
- één interdisciplinaire module: (6 studiepunten);
- een Excellentiemodule CW (12 studiepunten);
- een extra-curriculaire activiteit.

Verkort bachelorprogramma

Naast de reguliere bacheloropleiding, wordt een verkort, aangepast programma aangeboden voor studenten met een afgeronde verwante hbo-opleiding. Studenten met een afgeronde, verwante hbo-opleiding krijgen 90 EC vrijgesteld, waardoor ze de bacheloropleiding in anderhalf jaar kunnen afronden. Hieronder wordt het verkorte bachelorprogramma met 90 EC vrijstelling schematisch weergegeven.

Curriculum van de masteropleiding Communication Science

Schematisch programmaoverzicht masteropleiding

Semester 1	Module	EC	Module	EC
Block 1 & 2 (16 wks)	Specialization seminar 1	12	Specialization seminar 2	12
Block 3 (4 wks)	Research Methods seminar			6
Semester 2	Module	EC	Module	EC
Block 1 (8 wks)	Elective 1	6	Elective 2	6
Block 2 & 3 (12 wks)	Master's thesis seminar			18

Bijlage 6: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

In-, door- en uitstroomgegevens bacheloropleiding Communicatiewetenschap

Cohortomvang en samenstelling

Cohortomvang en samenstelling bacheloropleiding

Cohortomvang naar vooropleidingscategorie												
cohort	cohortomvang CW-cluster						cohortomvang CW-UvA					
	vwo	hbo-prop	hbo	buitenland	overig	totaal	vwo	hbo-prop	hbo	buitenland	overig	totaal
03/04	269	28	95	14	15	421	132	20	62	3	9	226
04/05	279	36	157	8	14	494	157	30	91	4	4	286
05/06	293	26	169	14	30	532	158	18	118	4	24	322
06/07	323	20	148	26	28	545	184	12	123	6	23	348
07/08	387	32	170	45	37	671	194	23	142	6	27	392
08/09	477	33	191	36	51	788	255	22	155	5	34	471
09/10	533	45	270	33	59	940	263	20	215	6	32	536

Bron: VSNU

Instroom

Instroom uitgesplitst naar geslacht

Instroom uitgesplitst naar geslacht												
cohort	instroom (één opleiding)						instroom totaal *					
	CW-cluster			CW-UvA			CW-cluster			CW-UvA		
	totaal	man%	vrouw%	totaal	man%	vrouw%	totaal	man%	vrouw%	totaal	man%	vrouw%
03/04	421	37	63	226	40	60	499	37	63	270	38	62
04/05	494	33	67	286	33	67	615	34	66	351	34	66
05/06	532	31	69	322	28	72	675	34	66	391	30	70
06/07	545	31	69	348	30	70	690	33	67	452	31	69
07/08	671	37	63	392	34	66	775	36	64	467	33	67
08/09	788	30	70	471	28	72	902	31	69	549	28	72
09/10	940	31	69	536	30	70	1.050	32	68	613	31	69

* inclusief studenten die voor meer dan 1 opleiding staan ingeschreven

Bron: VSNU

Doorstroom

Doorstroom na de bacheloropleiding

Doorstroom na de bachelor							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
master CW UvA	62%	75%	69%	72%	74%	77%	
master anders UvA	11%	5%	7%	8%	4%	2%	
master elders	6%	4%	5%	3%	3%	3%	
geen doorstroom	21%	16%	19%	17%	19%	18%	

Bron: VSNU

Uitval

Uitval bachelorstudenten (VWO-instroom)

Uitval bachelorstudenten (vwo-instroom)										
cohort	CW-cluster					CW-UvA				
	totaal cohort	na 1 jaar % (cumulatief)	na 2 jaar % (cumulatief)	na 3 jaar % (cumulatief)	selectiviteit 1e jaar %	cohorttotaal	na 1 jaar % (cumulatief)	na 2 jaar % (cumulatief)	na 3 jaar % (cumulatief)	selectiviteit van 1e jaar %
03/04	269	19	23	26	74	132	24	27	29	84
04/05	279	18	26	28	65	157	17	24	25	65
05/06	293	19	25	28	69	158	18	23	26	71
06/07	323	17	25	27	61	184	17	27	29	58
07/08	387	19	24	*25	*77	194	21	24	*25	*82
08/09	477	20	*26			255	19	*27		
09/10	533	*23				263	*27			

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober

Bron: VSNU

Rendement

Rendement van herinschrijvers na 1 jaar en binnen HOOP-gebied instelling (VWO-instroom)

Bachelorrendementen (vwo-instroom) van herinschrijvers en HOOP-gebied binnen instelling																
cohort	CW-cluster								CW-UvA							
	omvang herinschr.	% van totale cohort	na 3 jaar % (cumulatief)	na 4 jaar % (cumulatief)	na 5 jaar % (cumulatief)	na 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % HOOP-gebied/instelling	omvang herinschr. na 1 jr.	% van totale cohort	na 3 jaar % (cumulatief)	na 4 jaar % (cumulatief)	na 5 jaar % (cumulatief)	na 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % HOOP-gebied/instelling
03/04	217	81	26	51	66	75	81	81	100	76	25	60	73	75	80	80
04/05	228	82	18	56	69	80			131	83	21	60	76	83		
05/06	237	81	19	62	78				129	82	22	69	80			
06/07	269	83	18	54					153	83	18	54				
07/08	312	81	28						154	79	21					
08/09	383	80							206	81						
09/10	410	77							193	73						

Bron: VSNU

Rendement van herinschrijvers na 1 jaar en binnen HOOP-gebied instelling (totale instroom)

cohort	CW-cluster								CW-UvA							
	omvang herinschr.	% van totale cohort	na 3 jaar % (cumulatief)	na 4 jaar % (cumulatief)	na 5 jaar % (cumulatief)	na 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % HOOP-gebied/instelling	omvang herinschr.	% van totale cohort	na 3 jaar % (cumulatief)	na 4 jaar % (cumulatief)	na 5 jaar % (cumulatief)	na 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % (cumulatief)	> 6 jaar % HOOP-gebied/instelling
03/04	335	80	29	50	62	68	73	73	171	76	36	64	74	76	79	79
04/05	396	80	28	54	63	70			235	82	40	66	76	82		
05/06	402	76	40	68	79				243	75	47	74	81			
06/07	430	79	40	65					269	77	43	65				
07/08	532	79	43						302	77	44					
08/09	632	80							379	80						
09/10	728	77							409	76						

Bron: VSNU

In-, door- en uitstroomgegevens masteropleiding Communication Science

Cohortomvang en samenstelling

Cohortomvang en samenstelling masteropleiding (voltijd)

Cohort	UvA	Other Dutch Universities	Higher voc. education	International students	Total
03/ 04	0	2	0	0	2
04/ 05	5	5	0	0	10
05/ 06	116	11	0	15	142
06/ 07	146	8	1	8	163
07/ 08	212	6	0	15	233
08/ 09	231	7	0	19	257
09/ 10	252	11	0	9	272

Bron: VSNU

Cohort	UvA Bachelor's Communication Science	Other UvA programmes & other Dutch universities	International students	Total
09/ 10	248 (77%)	53 (16%)	21 (7%)	322
10/ 11	276 (77%)	37 (10%)	45 (13%)	358

Bron: eigen data Graduate School of Communication

Instream

Instream masteropleiding Communication Science

Cohort	Total			Fulltime			Parttime		
	Total	Male	Female	Total	Male	Female	Total	Male	Female
03/ 04	3	1	2	2	1	1	1	0	1
04/ 05	11	3	8	10	3	7	1	0	1
05/ 06	143	29	114	142	28	114	1	1	0
06/ 07	166	37	129	163	37	126	3	0	3
07/ 08	240	48	192	233	45	188	7	3	4
08/ 09	261	62	199	257	60	197	4	2	2
09/ 10	282	68	214	272	66	206	10	2	8

Bron: VSNU

	Sept. 2009	Febr. 2010	Total 09/10	Sept. 2010	Febr. 2011	Total 10/11	Sept. 2011	Febr. 2011	Total 11/12
n students	158	164	322	154	204	358	218	248	466

Bron: eigen data Graduate School of Communication

Het verschil tussen de cijfers van de VSNU en de eigen data van de Graduate School of Communication is volgens de zelfstudie te verklaren doordat de VSNU geen rekening houdt met studenten die meer dan één masteropleiding volgen.

Instream per masterspecialisatie (relatief)

Specialization	Sept. 10 %	Feb. 11 %	Sept. 11 %	Feb. 12 %
Persuasive Communication	40%	47%	45%	54%
Political Communication	28%	14%	13%	7%
Youth & Media	10%	12%	8%	12%
Corporate Communication	22%	27%	34%	27%

Bron: eigen data Graduate School of Communication

Studieduur

Gemiddelde studieduur in maanden

Cohort	UvA		Other University		Higher Voc. Education		International Students	
	No. of graduates	Average no. months	No. of graduates	Average no. months	No. of graduates	Average no. months	No. of graduates	Average no. months
04/ 05	3	13						
05/ 06	30	39	2	23			12	8
06/ 07	93	45	5	19			4	15
07/ 08	171	46	3	21			10	15
08/ 09	194	47	3	14			15	13
09/ 10	247	47	9	19			11	15

Bron: VSNU

Rendement

Aantal afgestudeerden

Cohort	Nr. of Graduates
04/ 05	4
05/ 06	44
06/ 07	105
07/ 08	190
08/ 09	225
09/ 10	279

Bron: VSNU

Contacturen

Bacheloropleiding Communicatiewetenschap

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het rooster voor het reguliere bachelor-programma. Per studiefase wordt weergegeven hoeveel hoorcolleges, werkgroepen en practica wekelijks zijn geprogrammeerd. Het aantal contacturen per week is ongeveer tien uur. Van studenten wordt verwacht dat zij de overige 30 uur per week besteden aan opdrachten (inclusief stage en scriptie), zelfstudie en (het voorbereiden van) tentamens en deoltoetsen. Het aantal contacturen dat een student heeft, varieert per studiefase. Overeenkomend met de opbouw van het programma, zijn de meeste contacturen geroosterd in het eerste studiejaar.

Contacturen per fase in de bacheloropleiding

JAAR 1	Tutoraat	Inleiding Communicatiewetenschap	Methoden v. Comm. Onderzoek en Beschr. Stat.	Onderzoekspract. I: Survey		
Blok 1 (8 wkn)	HC 2 uur, WG tweewek. 2 uur, voortgangsgesprek	HC 2x2 uur pw, WG 2 uur pw	HC 2x2 uur pw, WG 2 uur pw, PR 2 uur pw			
Blok 2 (8 wkn)						
Blok 3 (4 wkn)						HC 2 uur pw, WG 2x2 uur pw
JAAR 1	Tutoraat	DCW-1 Corporate Communicatie	Medialandschap	DCW-2: Jeugd & Media- entertainment	Wetenschapsfilosofie & Methodologie	Onderzoekspracticum II: Inhoudsanalyse
Blok 1 (8 wkn)	HC 2 uur, WG tweewek. 1 uur, voortgangsgesprek	HC 3x2 uur, WG 2 uur pw	HC 2 uur pw, WG 2 uur pw			
Blok 2 (8 wkn)					HC 3x2 uur, WG 2 uur pw	HC 2 uur pw, WG 2 uur pw
Blok 3 (4 wkn)						
JAAR 2	DCW-3: Persuasieve Communicatie	Inferentiële Statistiek	DCW-4: Politieke Communicatie en Journalistiek	Kwalitatief Onderzoek	Onderzoekspracticum III: Experiment	
Blok 1 (8 wkn)	HC 3x2 uur, WG 2 uur pw	HC 2x2 uur pw, PR 2 uur pw				
Blok 2 (8 wkn)				HC 3x2 uur, WG 2 uur pw	HC 2 uur pw, WG 2 uur pw	
Blok 3 (4 wkn)						HC 2 uur pw, WG 2x2 uur pw
Keuzeruimte						
Blok 1 (8 wkn)	variabel afh. van invulling keuzeruimte					
Blok 2 (8 wkn)						
Blok 3 (4 wkn)						
JAAR 3	Stage	Communicatieadvies en Onderzoek in de Praktijk	Communicatie-ethiek			
Blok 1 (8 wkn)	Fulltime stage, Voortgangsgesprekken	HC 4x2 uur				
Blok 2 (8 wkn)			HC 4x2 uur			
Blok 3 (4 wkn)						
Afstudeerproject						
Blok 1 (8 wkn)	WG 2 uur pw, voortgangsgesprekken	Topic	Topic			
Blok 2 (8 wkn)		HC 2 uur pw				
Blok 3 (4 wkn)			HC 2 uur pw			

LEGENDA

HC Hoorcollege WG Werkgroep PR Practicum

Gepercipieerde studielast in uren per week in bacheloropleiding

gepercipieerde studielast (op basis van NSE 2011)										
Studiefase	Hoorcollege (met docent)	Werkcolleges, practica en trainingen (met docent)	Zelfstudie (ook opdracht/ stage/scriptie)	Tentamens	Stagebegelei- ding (met docent)	Andere activiteiten met docent	Studiebegelei- ding			Totaal
eerstejaars	5,4	5,2	16,6	2,8	0,1	0,2	0,6			30,9
ouderejaars	4,2	4,7	18,9	2,5	0,2	0,1	0,4			31,0

Bron: NSE 2011

Contacturen per fase in de masteropleiding

Master		
Curriculum element	Periode^a	Contacturen
Specialization seminars 1	S1, B1&2	64
Specialization seminars 2	S1, B1&2	64
Thesis preparation groups	S1, B1&2	6
Research Methods seminar	S1, B3	16
Totaal Semester 1		150
Elective 1	S2, B1	32
Elective 2	S2, B1	32
Extended thesis proposal	S2, B1	6
Master thesis seminar	S2, B2&3	30
Totaal Semester 2		100
Individual guidance ^b		10
Totaal Masterprogramma		260

^a S1: semester 1; S2: semester 2; B1: blok 1, B2: blok 2; B3: blok 3.

^b Schatting van individuele feedback op opdrachten en beantwoorden van individuele vragen buiten colleges om.

Staf-studentratio

Totaal bachelor- en masteropleiding (peildatum 1 oktober 2011)

Docent-student ratio			
Jaar	Aantal fte's onderwijs *	Aantal studenten CW**	Aantal studenten CW** per fte onderwijs
2007-2008	26,9	1478	54,9
2008-2009	33,8	1595	47,2
2009-2010	38,1	1802	47,3
2010-2011	46,1	1916	41,6
2011-2012	45,3	1909	42,2

* alleen personeel in dienst inclusief promovendi

** het betreft de studenten van de bachelor, master en research master CW

BRON: UvA Data

Personeel

Overzicht onderwijzend personeel bacheloropleiding en masteropleiding (peildatum 10 oktober 2011)

Functie	Totaal		Aanstelling		Gepromov. Man		Vrouw	
	N	fte's		percentage	N	fte's	N	fte's
Hoogleraar	8	3,27	100%		6	2,70	2	0,57
Hoogleraar 1	2	0,30	100%		1	0,10	1	0,20
Hoogleraar 2	6	2,97	100%		5	2,60	1	0,37
Universitair hoofddocent	10	4,22	100%		7	3,02	3	1,20
Universitair hoofddocent 1	6	2,14	100%		4	1,34	2	0,80
Universitair hoofddocent 2	4	2,08	100%		3	1,68	1	0,40
Universitair docent	17	8,72	100%		7	2,92	10	5,80
Universitair docent 1	4	1,86	100%		2	0,90	2	0,96
Universitair docent 2	13	6,86	100%		5	2,02	8	4,84
Onderzoeker	3	0,60	100%		0	0,00	3	0,60
Onderzoeker 3*	3	0,60	100%		0	0,00	3	0,60
Docent	35	25,40	54%		16	11,35	19	14,05
Docent 1	6	3,70	100%		5	2,90	1	0,80
Docent 2	3	1,72	100%		2	1,30	1	0,42
Docent 3	14	10,63	57%		5	3,90	9	6,73
Docent 4	12	9,35	17%		4	3,25	8	6,10
Promovendus	22	3,07	nvt		5	0,57	17	2,50
TOTAAL	95	45,28			41	20,56	54	24,72

*In dit overzicht zijn enkel onderzoekers opgenomen die worden ingezet in het in het onderwijs.

Bijlage 7: Bestudeerde bijlagen en documenten

- Portfolio's / scripties / essays en beoordelingsformulieren
- Voorlichtingsmateriaal;
- Studiemateriaal: boeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- Verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen;
- Voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten;
- Scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- Stagereglementen/handleidingen;
- Tentamen- en examenreglement;
- Toetsmaterialen (enkele tentamens, toetshandleiding en dergelijke) met modelantwoorden;
- Recente verslagen Opleidingscommissie, Examencommissie, onderwijsjaarverslagen, bachelor-masterovergangsregelingen;
- College-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), et cetera;
- Alumni-enquêtes,
- Materiaal over de studieverenigingen;
- Jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar).

Studentnummers van de geselecteerde bachelorscripties

5952735	9974709	5635454	5845483	5899737
6166814	5834384	6088775	5883113	5616778
5756049	6172490	6094473	5604095	6184847

Studentnummers van de geselecteerde masterscripties

5899133	6351654	5969654	0336203	5889391
0437859	5623146	5740800	5936101	6132200
0415219	5898102	5621194	5952220	10066667

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Silke van den Bulck*

ADRES: *Ypersteen 10 (B&A)
1000 Brussel*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Brussel* DATUM: *1.2.2012*

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Steven Eggemant*

ADRES: *Sint-Annastraat 29A, 3330 Tiel-Winge, België*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Leuven, België* DATUM: *31 januari 2012*

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Prof dr W.F. van Raaij*

NAAM: *Looneind 3-b*

ADRES: *5131 RK Alphen, N.Br.*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Alphen* DATUM: *30 januari 2012*

HANDEKENING: *W.F. van Raaij*

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *PETER VAN AELST*

ADRES: *Hoex-Ter-Bekelaan 36 2550 Kontich - B*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *UTRECHT* DATUM: *1/02/2012*

HANDEKENING: *Peter van Aelst*

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Nadja Willing*

ADRES: *Lizelbweg, 74
7531 BL Enschede*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOU DEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Enschede

DATUM:

01-02-12

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *P.G.A. Helming*

ADRES: *Vulcaanstraat 34, Teetbög*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOU DEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

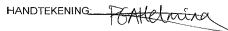
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *01-02-2012*

HANDTEKENING:

	Radboud Universiteit Nijmegen	Universiteit Twente	Universiteit van Amsterdam	Vrije Universiteit Amsterdam
<i>Commissieleden</i>				
Prof. dr. Hilde Van Den Bulck	x	x	x	x
Dr. Steven Eggermont	x	x	x	x
Prof. dr. Fred van Raaij	x	x	x	x
Prof. dr. A.A. Fons Maes		x		
Dr. Peter Van Aelst	x		x	x
Nadja Zwilling			x	x
Wendalin van de Giessen	x	x		
<i>Projectleiders</i>				
N.M. Verseput Msc	x			
P.G.A. Helming Msc		x	x	x